

NÁVRH
STÁTNÍHO ZÁVĚREČNÉHO ÚČTU
ČESKÉ REPUBLIKY
ZA ROK 2009

E.

Zpráva o řízení státního dluhu

Obsah

Úvod.....	2
1. VÝVOJ A STAV STÁTNÍHO DLUHU.....	3
1.1. Vývoj státního dluhu v letech 1993 až 2009.....	3
1.2. Vývoj státního dluhu v roce 2009.....	3
1.3. Stav státního dluhu.....	4
1.3.1. Měnová skladba.....	4
1.3.2. Skladba podle splatnosti.....	5
1.3.3. Skladba podle držitele.....	5
1.4. Půjčky.....	6
1.4.1. Státní pokladniční poukázky.....	6
1.4.2. Krátkodobé půjčky.....	7
1.4.3. Emise střednědobých a dlouhodobých dluhopisů na domácím primárním trhu.....	7
1.4.4. Obchody se státními střednědobými a dlouhodobými dluhopisy na sekundárním trhu.....	9
1.4.5. Emise střednědobých a dlouhodobých dluhopisů na zahraničních trzích.....	10
1.4.6. Státní dluhopisy celkem.....	11
1.4.7. Půjčky od Evropské investiční banky.....	11
1.5. Vývoj úrokových sazeb.....	12
1.6. Splátky jistiny.....	13
2. NÁKLADY STÁTNÍHO DLUHU.....	15
2.1. Základní tendence ve vývoji nákladů státního dluhu v letech 1993 až 2009.....	15
2.2. Rozpočet kapitoly Státní dluh a jeho plnění.....	16
2.2.1. Příjmy kapitoly Státní dluh.....	17
2.2.2. Výdaje kapitoly Státní dluh.....	18
2.2.3. Úpravy rozpočtu kapitoly Státní dluh v roce 2009.....	21
3. ŘÍZENÍ STÁTNÍHO DLUHU.....	28
3.1. Dluhová strategie a řízení rizik.....	28
3.2. Řízení likvidity státního rozpočtu a státní pokladny v roce 2009.....	36
3.2.1. Likvidita státní pokladny.....	36
3.2.2. Vývoj salda státního rozpočtu v roce 2009.....	38
3.2.3. Vývoj salda rezervních fondů organizačních složek státu.....	40
3.2.4. Vývoj salda netermínovaných SFA.....	41
3.2.5. Vývoj salda zůstatků účtů pro převod daní FU a SF.....	42
3.2.6. Ostatní operace řízení likvidity.....	42

TABULKY

Tabulka 1	Vývoj státního dluhu České republiky v roce 2009
Tabulka 2	Příjmy státního dluhu České republiky v roce 2009
Tabulka 3	Výdaje na státní dluh České republiky v roce 2009
Tabulka 4	Přehled emisí SPP v roce 2009
Tabulka 5	Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí v roce 2009 – druhové a odvětvové třídění

Úvod

V roce 2009 pokračovalo zvyšování státního dluhu, které jako dlouhodobý trend začalo v roce 1997. Státní dluh se v roce 2009 zvýšil z 999,8 mld. Kč na začátku roku o 178,4 mld. Kč na 1 178,2 mld. Kč na konci roku. Státní dluh se tak v průběhu roku zvýšil o 17,8 %.

Dne 5. května 2009 vydala Česká republika 4. emisi eurobondů v objemu 1,5 mld. EUR s kupónovou sazbou 4,50% a s dobou splatnosti 5 let. Taktéž byla úspěšně vydána 1. emise eurodluhopisů ČR v objemu 262,490 mil. EUR a dobou splatnosti 6 let. Tato emise je variabilně úročena sazbou EURIBOR 6M+100 bazických bodů. Došlo také k vydání 1. emise švýcarských bondů v objemu 500 mil. CHF s kupónovou sazbou 2,875% a dobou splatnosti 7 let.

Rok 2009 byl provázen ekonomickou krizí, v jejímž důsledku došlo k výpadku příjmů a též růstu některých (zejména sociálních) výdajů státního rozpočtu a tím k výraznému růstu skutečného schodku státního rozpočtu oproti deficitu schválenému. Přímým důsledkem této skutečnosti bylo téměř zdvojnásobení hrubé výpůjční potřeby vlády na cca 280 mld. Kč, což spolu s růstem rizikových přírážek k úrokovým sazbám u emisí dlouhodobých státních dluhopisů a přes skutečnost nízkých krátkodobých úrokových sazeb sekundárně implikovalo významný nárůst nákladů dluhové služby.

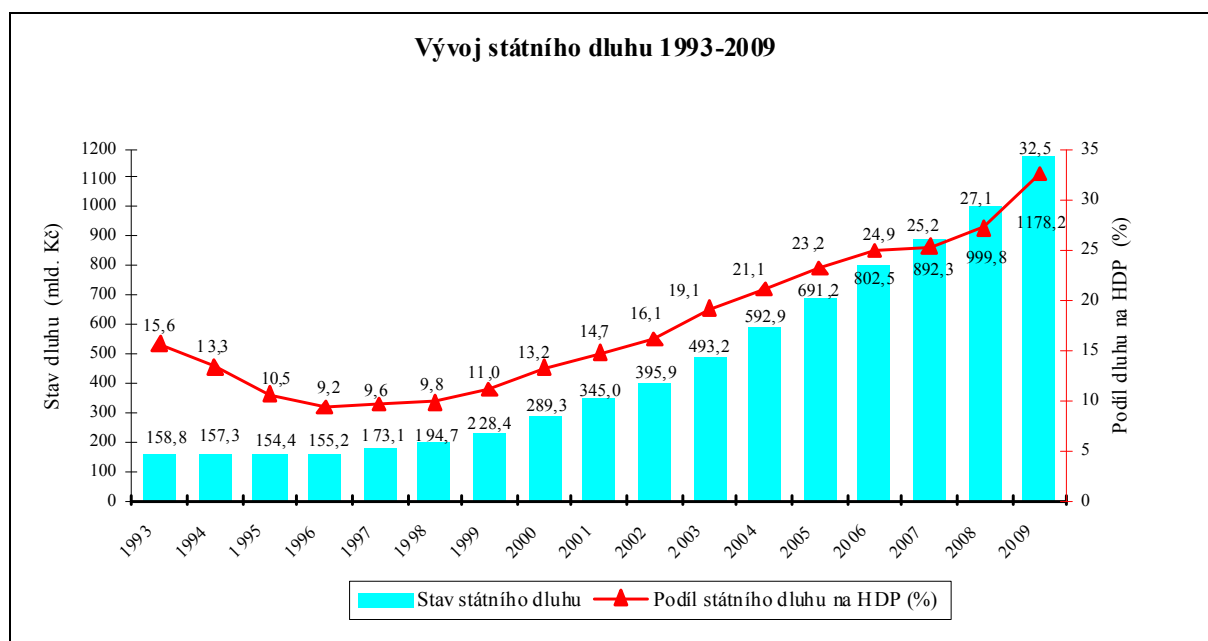
Odbor řízení státního dluhu a státních finančních aktiv nadále úspěšně používá bankovní integrovaný informační systém WallStreet Systems (Trema) Suite, který je hlavním prostředkem řízení operačního rizika dluhových operací a řízení portfolií státu na finančním trhu. Stejný systém používá například také Evropská investiční banka, Evropská centrální banka, řada ministerstev financí a národních dluhových úřadů a centrálních bank.

Propojení tohoto systému s obchodními terminály Reuters a s národním vypořádacím centrem cenných papírů Univyc umožňuje také aktivní působení Ministerstva financí na sekundárním trhu střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů v podobě přímých sekundárních prodejí z vlastního portfolia, zpětných odkupů a repo obchodů s těmito dluhopisy.

1. VÝVOJ A STAV STÁTNÍHO DLUHU

1.1. Vývoj státního dluhu v letech 1993 až 2009

V období let 1993 až 1996 bylo dosaženo poklesu státního dluhu a významného snížení jeho podílu na hrubém domácím produktu (HDP). Počínaje rokem 1997 nastává růst státního dluhu, který je způsoben především rozpočtovými schodky. Důsledkem je také meziroční nárůst podílu státního dluhu na HDP v letech 1997 až 2009:

1.2. Vývoj státního dluhu v roce 2009

V roce 2009 pokračovalo zvyšování státního dluhu¹, které jako dlouhodobý trend začalo v roce 1997. Státní dluh (dále často pouze „dluh“) se v roce 2009 zvýšil z 999,8 mld. Kč na začátku roku na 1 178,2 mld. Kč na konci roku. Přírůstek dluhu za rok 2009 je 178,4 mld. Kč. Ve srovnání s koncem roku 2008 se dluh zvýšil o 17,8 %. Přírůstek dluhu v roce 2009 byl v zásadě určen schodkem státního rozpočtu ve výši 192,4 mld. Kč a byl dále zvyšován emisí prostředků pro potřeby mezivládní půjčky Lotyšsku ve výši 5,3 mld. Kč a nutností financovat zvýšení prostředků na zvláštním účtu rezervy pro důchodovou reformu činila 2,6 mld. Kč a též růst ostatních finančních aktiv ve výši 2,7 mld. Kč. Naopak proti růstu státního dluhu působilo snížení dluhové rezervy financování ve výši 24,2 mld. Kč a též zhodnocení české měny spolu se splátkami, resp. snížením hodnoty směnek ve výši 0,4 mld. Kč.

¹ Státní dluh představuje souhrn státních finančních pasiv (kromě pasiv majících charakter podmíněných závazků)

Tržní hodnota státního dluhu se v roce 2009 zvýšila z 1 000,6 mld. Kč na začátku roku na 1 225,6 mld. Kč na konci roku, tedy o 22,5 %.

Při zvýšení celkového státního dluhu z 999,8 mld. Kč na 1 178,2 mld. Kč se vnitřní státní dluh zvýšil o 112,4 mld. Kč a vnější státní dluh se zvýšil o 66,0 mld. Kč.

Podíl objemu státních dluhopisů na státním dluhu se v průběhu roku 2009 snížil z 95,2% na počátku roku na 95,0% na jeho konci. Tento pokles byl způsoben relativně vysokým objemem půjček přijatých od Evropské investiční banky.

Přehled o vývoji státního dluhu v roce 2009 podává následující tabulka:

v mil. Kč

	Stav k 1. 1. 2009	Půjčky (a)	Splátky (b)	Kurzové rozdíly (c)	Změna (a-b+c)	Stav k 31. 12. 2009
STÁTNÍ DLUH CELKEM	999 808	380 720	202 178	-106	178 435	1 178 244
Vnitřní dluh	814 300	313 562	201 111		112 450	926 751
Státní pokladniční poukázky	78 749	109 628	100 193		9 435	88 184
Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	735 551	203 028	100 013		103 015	838 567
Krátkodobé půjčky	0	906	906		0	0
Vnější dluh	185 508	67 158	1 067	-106	65 985	251 493
Zahraniční emise dluhopisů	137 870	55 239		-92	55 148	193 018
Půjčky od EIB	46 812	11 918	819		11 100	57 912
Směnky	825		248	-14	-262	563

Půjčky v roce 2009 spočívaly převážně v emisích státních dluhopisů. Výnosy jak emisí SPP, tak emisí střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů sloužily ke splátkám jistin dlouhodobého státního dluhu a k pokrytí schodků státního rozpočtu. Podrobnější údaje o vývoji státního dluhu České republiky v roce 2009 jsou uvedeny v tabulce 1.

1.3. Stav státního dluhu

1.3.1. Měnová skladba

V roce 2009 nadále zůstává dominantní měnou v měnové skladbě státního dluhu česká koruna, jejíž podíl však poklesl z úrovně 86,18% na počátku roku na hodnotu 83,59% na konci roku. Významný podíl v měnové skladbě daný emitovanými eurobondy si udržuje euro, jehož podíl vzrostl z 13,15% na 15,12% zejména v důsledku nové emise eurobondů a eurodluhopisů. Podíl jenových bondů ve výši 30 mld. JPY nepatrně poklesl z 0,64% na začátku roku na hodnotu 0,51% na konci roku 2009 v důsledku zhodnocení koruny. Téměř nezměněného a zanedbatelného podílu v měnové skladbě dosahuje americký dolar, ve kterém jsou denominovány bezúročné směnky vydané MF a deponované v ČNB pro zahraniční finanční instituce. V důsledku 1. emise švýcarských bondů v měnovém přehledu ke konci roku 2009 poprvé figuruje švýcarský frank s podílem 0,76%.

	1. 1. 2009	v mld. Kč	%	31. 12. 2009	v mld. Kč	%
CELKEM		999,808	100,00		1 178,244	100,00
Kč	861 647 603 645,39	861,648	86,18	984 956 785 147,29	984,957	83,59
EUR	4 500 000 000,00	131,466	13,15	6 262 490 000,00	178,137	15,12
CHF	0,00	0,00	0,00	500 000 000,00	8,918	0,76
JPY	30 000 000 000,00	6,404	0,64	30 000 000 000,00	5,963	0,51
USD	14 997 340,80	0,290	0,03	14 631 552,00	0,269	0,02

1.3.2. Skladba podle splatnosti

V průběhu roku 2009 pokračoval trend poklesu podílu krátkodobého dluhu (reziduální splatnost do 1 roku), kdy došlo k jeho snížení o více než 3 procentní body z hodnoty převyšující 17,8% na zhruba 14,7%, a to především v důsledku snižujícího se podílu státních pokladničních poukázek na celkovém dluhu a nižšímu podílu dlouhodobého dluhu splatného do 1 roku oproti minulému roku. O více než 3 procentní body poklesl též procentní podíl dluhu kategorie od 7 do 10 let.

Nejvyšší nárůst nastal naopak u podílu dluhu s reziduální splatností od 5 do 7 let (necelé 3 procentní body), rostl též podíl u skupiny 1 až 3 roky (přes 2 procentní body), dále u kategorie od 3 do 5 let a též u skupiny ostatní (necelý 1 procentní bod). Tyto pohyby souvisí zejména s přesuny doby splatnosti emisí SDD mezi jednotlivými kategoriemi reziduálních splatností.

Reziduální splatnost	Stav v mil. Kč k 1.1.2009	%	Stav v mil. Kč k 31.12.2009	%
do 1 roku	178 406	17,8	172 802	14,7
nad 1 rok a do 3 let	160 128	16,0	214 612	18,2
nad 3 roky a do 5 let	123 042	12,3	155 831	13,2
nad 5 let a do 7 let	114 343	11,5	166 885	14,2
nad 7 let a do 10 let	229 152	22,9	230 179	19,5
ostatní	194 737	19,5	237 935	20,2
CELKEM	999 808	100,0	1 178 244	100,0

1.3.3. Skladba podle držitele²

Následující tabulka uvádí rozložení státního dluhu podle typu věřitele, kteří jsou klasifikováni podle systému národních účtů.

² Přehled dluhu podle držitelů je vytvářen z hlediska právního pohledu na držbu dluhových instrumentů

Typ držitele	Stav v mil.Kč k 1.1.2009	%	Stav v mil.Kč k 31.12.2009	%
Nefinanční podniky	11 576	1,16	12 251	1,04
Finanční instituce a korporace ³	422 479	42,26	488 385	41,45
Pojišťovny	255 036	25,51	291 553	24,75
Vládní sektor	21 731	2,17	26 206	2,22
Neziskové instituce sloužící domácnostem	688	0,07	1 106	0,09
Domácnosti	10 227	1,02	10 768	0,91
Zahraniční subjekty	278 071	27,81	347 975	29,54
CELKEM	999 808	100,00	1 178 244	100,00

V průběhu roku 2009 došlo k nárůstu podílu držby státního dluhu zahraničními subjekty o necelé 2 procentní body, nepatrně vzrostl podíl vládního sektoru a neziskových institucí. K poklesu podílu držby dluhu o necelý 1 procentní bod došlo naopak u finančních institucí a korporací a u sektoru pojišťoven, k nepatrnému poklesu pak u nefinančních podniků a domácností.

1.4. Půjčky

Státní půjčky v roce 2009 činily **380 720 mil. Kč**. Z toho 109 628 mil. Kč bylo půjčeno prodejem státních pokladničních poukázek, 203 028 mil. Kč bylo půjčeno prodejem střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů na domácím trhu, 55 239 mil. Kč bylo půjčeno prodejem dlouhodobých dluhopisů na zahraničním trhu, 11 918 mil. Kč bylo půjčeno od Evropské investiční banky a 906 mil. Kč bylo půjčeno pomocí krátkodobých půjček na domácím trhu.

1.4.1. Státní pokladniční poukázky

Bylo realizováno 23 emisí krátkodobých státních dluhopisů, a sice státních pokladničních poukázek (SPP). Splatnosti emisí SPP byly standardní: 13, 26, 39 a 52 týdnů. Ve srovnání s rokem 2008 došlo k zvýšení počtu emisí SPP s delší původní dobou do splatnosti.

Celkové půjčky prostřednictvím prodeje SPP činily 109 628 mil. Kč. Veškerý objem půjček byl uskutečněn na primárním trhu, přičemž prostředky takto získané směřovaly na umořovací účet. **Celkový objem splátek**, které byly obdobně realizovány pomocí převodů z umořovacího účtu, činil **100 193 mil. Kč.** **Celkový objem SPP v oběhu** se tak proti roku 2008 **zvýšil z 78 749 mil. Kč na 88 184 mil. Kč,** tedy o **9 435 mil. Kč.**

Přehled všech emisí SPP v roce 2009 je uveden v tabulce 4.

³ Kromě pojišťovacích společností a penzijních fondů, které jsou zahrnuty v sektoru Pojišťovny.

1.4.2. Krátkodobé půjčky

Celkový objem čerpání krátkodobých půjček v roce 2009 činil 906 mil. Kč, splátky těchto půjček pak dosáhly 906 mil. Kč. Stav těchto půjček byl na konci roku 2009 stejný jako na jeho počátku, a to nulový.

Pro zajišťování rozpočtové likvidity byly prováděny krátkodobé operace, konkrétně repo operace, kde jako zástava sloužily poukázky ČNB a SPP, a depozitní operace. V souvislosti s fungováním Souhrnného účtu státní pokladny mělo MF v průběhu roku k dispozici finanční prostředky na účtech v ČNB (netermínované vklady státních finančních aktiv, nerozdělené prostředky na účtech finančních úřadů a státních fondů a rezervní fondy organizačních složek státu) k financování deficitu státního rozpočtu. Volné zdroje v rámci přebytku Souhrnného účtu státní pokladny byly investovány na peněžním trhu.

V průběhu roku 2009 řešilo MF krátkodobý nedostatek likvidních finančních prostředků na účtu řízení likvidity státní pokladny formou pasivních depozitních operací. Objem půjček v rámci těchto operací činil v roce 2009 celkem 358 mil. Kč, objem splátek těchto operací pak rovněž 358 mil. Kč. Stav krátkodobých půjček na konci roku 2009 byl stejný jako na počátku, a to nulový.

MF v průběhu roku 2009 uskutečnilo půjčky korunových depozit spojených s měnovými operacemi na umořovacím účtu ve výši 548 mil. Kč, splátky těchto půjček činily rovněž 548 mil. Kč, stav těchto půjček na konci roku 2009 byl tak roven nule.

1.4.3. Emise střednědobých a dlouhodobých dluhopisů na domácím primárním trhu

V roce 2009 pokračovalo MF ve vydávání střednědobých a dlouhodobých dluhopisů na domácím primárním trhu podle emisního plánu v souladu s emisní politikou nastoupenou od začátku roku 2000. Dne 23. 3. 2009 proběhlo vydání 1. tranše 56. emise 10letých dluhopisů v objemu 14 113 mil. Kč. Dne 25. 5. 2009 se uskutečnilo vydání 1. tranše 58. emise 15letých dluhopisů v objemu 6 009 mil. Kč. Dále se uskutečnilo jedno znovuotevření 50. emise 5letých státních dluhopisů v objemu 6 288 mil. Kč, jedno znovuotevření 52. emise 15letých státních dluhopisů v objemu 12 256 mil. Kč, jedno znovuotevření 54. emise 3letých státních dluhopisů v objemu 14 398 mil. Kč, pět znovuotevření 56. emise 10letých státních dluhopisů v celkovém objemu 33 563 mil. Kč a tři znovuotevření 58. emise 15letých státních dluhopisů v objemu 18 374 mil. Kč. Celkově tak emise fixně úročených domácích střednědobých a dlouhodobých dluhopisů na primárním trhu dosáhly v roce 2009 výše 105 001 mil. Kč.

Dne 20. 4. 2009 proběhlo vydání 1. tranše 57. emise 3letých variabilně úročených dluhopisů v objemu 8 527 mil. Kč. Dále se uskutečnila tři znovuotevření 55. emise 8letých variabilně úročených státních dluhopisů v celkovém objemu 19 768 mil. Kč. Též proběhlo pět znovuotevření 57. emise

3letých variabilně úročených státních dluhopisů v celkovém objemu 33 760 mil. Kč. Celkový objem variabilně úročených domácích střednědobých a dlouhodobých dluhopisů na primárním trhu dosáhl v roce 2009 výše 62 055 mil. Kč, celkový objem všech domácích emisí SDD pak 167 056 mil. Kč.

Číslo emise a tranše	Datum tranše (emise)	Datum splatnosti	Nominální objem tranše (mil. Kč)	Částka získaná primární aukcí (mil. Kč)	Kupón ⁴ (%)	Výnos do splatnos (%) pa)
55, 4. tranše	19.1.2009	27.10.2016	6 773,61	6 458,83	4,28	4,22
55, 5. tranše	23.2.2009	27.10.2016	4 630,00	4 252,86	4,28	3,83
55, 6. tranše	9.3.2009	27.10.2016	8 364,06	7 569,52	4,28	4,11
56, 1. tranše	23.3.2009	11.4.2019	14 113,40	13 455,19	5,00	5,62
54, 6. tranše	30.3.2009	11.4.2011	14 398,50	14 509,56	4,10	3,70
52, 7. tranše	6.4.2009	12.9.2022	12 255,91	10 678,02	4,70	6,13
57, 1. tranše	20.4.2009	11.4.2012	8 526,74	8 547,45	3,69	3,61
56, 2. tranše	27.4.2009	11.4.2019	7 775,57	7 494,07	5,00	5,48
50, 10. tranše	11.5.2009	18.10.2012	6 287,96	6 169,28	3,55	4,15
57, 2. tranše	18.5.2009	11.4.2012	6 761,99	6 807,00	3,69	3,23
58, 1. tranše	25.5.2009	25.5.2024	6 009,01	5 951,44	5,70	5,80
56, 3. tranše	8.6.2009	11.4.2019	8 191,62	7 733,22	5,00	5,76
57, 3. tranše	22.6.2009	11.4.2012	6 003,02	6 079,63	3,69	2,91
58, 2. tranše	29.6.2009	25.5.2024	6 001,52	5 763,08	5,70	6,11
56, 4. tranše	27.7.2009	11.4.2019	6 058,61	5 742,40	5,00	5,71
57, 4. tranše	24.8.2009	11.4.2012	8 289,35	8 422,71	3,69	2,55
56, 5. tranše	7.9.2009	11.4.2019	5 862,48	5 812,11	5,00	5,11
57, 5. tranše	21.9.2009	11.4.2012	7 576,24	7 707,28	3,69	2,46
58, 3. tranše	12.10.2009	25.5.2024	8 498,16	8 856,25	5,70	5,28
57, 6. tranše	26.10.2009	11.4.2012	5 130,31	5 260,13	3,16	2,07
56, 6. tranše	16.11.2009	11.4.2019	5 675,41	6 029,48	5,00	4,18
58, 4. tranše	7.12.2009	25.5.2024	3 873,48	4 238,65	5,70	4,78

Z 22 aukcí domácích střednědobých a dlouhodobých dluhopisů, které se uskutečnily v průběhu roku 2009, byla v 10 případech výsledkem prémie, zatímco ve zbývajících 12 případech diskont. Suma diskontů střednědobých a dlouhodobých dluhopisů na primárním trhu v roce 2009 činila – 5 244 mil. Kč. Nejvyšší diskont (-1 578 mil. Kč) byl zaznamenán u dubnové aukci 7. tranše 52. emise. Situace, kdy nemohl být prodán celý plánovaný objem příslušné tranše v důsledku skutečnosti, že poptávaný objem dluhopisů ze strany investorů byl nižší než nabízený, nastala u 4. tranše 55. emise a 5. tranše 55. emise. K situaci, že prodaný objem dluhopisů byl nižší než nabízený, došlo v případě 1. tranše 58. emise a 4. tranše téže emise.

Prémie emisí kapitálových dluhopisů

Prémie emisí střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů dosáhly v roce 2009 výše 1 725 mil. Kč, což je výrazný nárůst proti roku 2008, kdy činily 3 mil. Kč. Nejvyšší prémie ve výši

⁴ Ročně vyplácený kupon s výjimkou 55. a 57. emise vyplácené půlročně s půlroční reflexací. Uváděna je kuponová sazba platná v době emise

365 mil. Kč bylo dosaženo v případě prosincové aukce 4. tranše 58. emise 10letých dluhopisů s kupónovou sazbou 5,70% a průměrným výnosem 4,78% pa.

Prémie emisí státních dluhopisů v roce 2009 byly součástí příjmů kapitoly Státní dluh.

1.4.4. Obchody se státními střednědobými a dlouhodobými dluhopisy na sekundárním trhu

V průběhu roku 2009 byly uskutečněny na sekundárním trhu obchody se státními střednědobými a dlouhodobými cennými papíry. Jednalo o prodeje SDD z portfolia MF a zpětné odkupy SDD do portfolia MF (tzv. buybacky) uskutečněné zejména za účelem snižování refinančního rizika.

V průběhu roku 2009 MF uskutečnilo celkem 25 zpětných odkupů v celkovém objemu 13 468 mil. Kč, a to v následující struktuře:

- 17 zpětných odkupů 42. emise 5letých státních dluhopisů z roku 2004 v celkovém objemu 10 568 mil. Kč
- 2 zpětné odkupy 44. emise 10letých státních dluhopisů z roku 2005 v objemu 1 000 mil. Kč
- 1 zpětný odkup 46. emise 15letých státních dluhopisů z roku 2005 v objemu 1 000 mil. Kč
- 5 zpětných odkupů 48. emise 3letých státních dluhopisů z roku 2006 v objemu 900 mil. Kč

Současně bylo provedeno celkem 112 prodejů SDD z portfolia v celkovém objemu 35 972 mil. Kč a v následující struktuře:

- 2 prodeje 44. emise 10letých státních dluhopisů z roku 2005 v celkovém objemu 350 mil. Kč
- 5 prodejů 46. emise 15letých státních dluhopisů z roku 2005 v celkovém objemu 1 000 mil. Kč
- 17 prodejů 50. emise 5letých státních dluhopisů z roku 2007 v celkovém objemu 5 800 mil. Kč
- 7 prodejů 51. emise 10letých státních dluhopisů z roku 2007 v celkovém objemu 1 237 mil. Kč
- 7 prodejů 52. emise 15letých státních dluhopisů z roku 2007 v celkovém objemu 2 100 mil. Kč
- 23 prodejů 54. emise 3letých státních dluhopisů z roku 2008 v celkovém objemu 12 668 mil. Kč
- 14 prodejů 55. emise 8letých variabilně úročených státních dluhopisů z roku 2008 v celkovém objemu 2 430 mil. Kč
- 24 prodejů 56. emise 10letých státních dluhopisů z roku 2009 v celkovém objemu 8 387 mil. Kč

- 13 prodejů 58. emise 15letých státních dluhopisů z roku 2009 v celkovém objemu 2 000 mil. Kč

Celková suma diskontů z obchodů na sekundárním trhu činila 1 028 mil. Kč, premií pak 415 mil. Kč.

Celkový objem domácích střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů v oběhu se zvýšil ze 735 551 mil. Kč na počátku roku 2009 o 103 016 mil. Kč na 838 567 mil. Kč na konci roku 2009. Ke zvýšení tohoto objemu přispěly emise SDD na primárním trhu ve výši 167 056 mil. Kč a prodeje z portfolia MF na sekundárním trhu ve výši 35 972 mil. Kč, ke snížení pak splátky emisí SDD realizované v den jejich splatnosti ve výši 86 545 mil. Kč a zpětné odkupy SDD na sekundárním trhu ve výši 13 468 mil. Kč.

1.4.5. Emise střednědobých a dlouhodobých dluhopisů na zahraničních trzích

Dne 5. května 2009 vydala Česká republika 4. emisi eurobondů v objemu 1,5 mld. EUR s kupónovou sazbou 4,50% a s dobou splatnosti 5 let. Čistý výnos emise činil 1 478,075 mil. EUR a v den emise byl z větší části zajištěn swapovými operacemi.

Dne 5. října 2009 se uskutečnila 1. emise eurodluhopisů ČR v objemu 262,490 mil. EUR s variabilní kupónovou sazbou EURIBOR 6M+100 bazických bodů a dobou splatnosti 6 let. Čistý výnos této emise činil 265,988 mil. EUR. Kupony této emise jsou zajištěny pomocí derivátových operací.

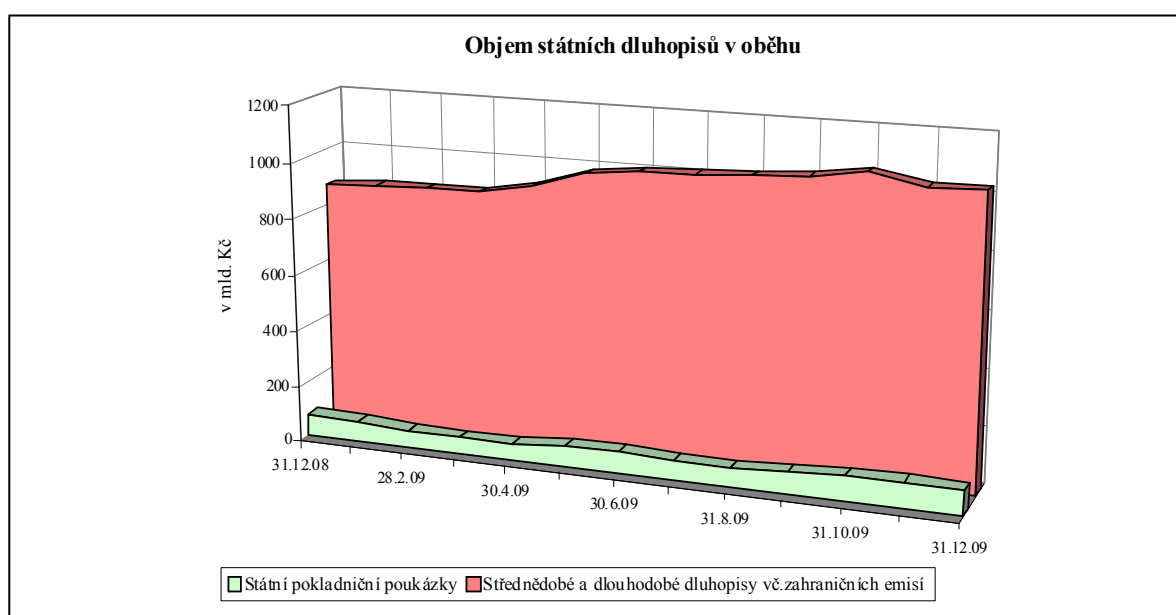
Dne 23. listopadu 2009 proběhla 1. emise švýcarských bondů v objemu 500 mil. CHF s kupónovou sazbou 2,875% a dobou splatnosti 7 let. Čistý výnos této emise činil 497,935 mil. EUR. Kupony této emise jsou zajištěny pomocí derivátových operací.

Ke konci roku 2009 byly v oběhu státní dlouhodobé dluhopisy emitované na zahraničních trzích v celkovém objemu 193 018 mil. Kč, zatímco na počátku roku 2009 tento objem činil 137 870 mil. Kč. K růstu korunové hodnoty těchto dluhopisů přispěl výnos 4. emise eurobondů ČR ve výši 40 006 mil. Kč, 1. emise eurodluhopisů ve výši 6 682 mil. Kč a též 1. emise švýcarských bondů ve výši 8 552 mil. Kč, ke snížení pak přispělo zhodnocování české koruny, a to ve výši 92 mil. Kč.

1.4.6. Státní dluhopisy celkem

Objem státních dluhopisů v oběhu stoupl během roku 2009 o 167 598 mil. Kč (v nominálním vyjádření) z 952 171 mil. Kč na 1 119 769 mil. Kč. Znamená to, že **objem státních dluhopisů v oběhu vzrostl v roce 2009 na 117,6 % jejich stavu na začátku roku.**

Podíl SPP na celkovém státním dluhu se snížil z 7,9% na počátku roku 2009 na 7,5% na konci roku, zatímco podíl střednědobých a dlouhodobých dluhopisů (včetně zahraničních emisí) se zvýšil z 87,4% k 1. 1. 2009 na 87,6% k 31. 12. 2009. Tento vývoj struktury státních dluhopisů znázorňuje následující graf:

1.4.7. Půjčky od Evropské investiční banky

Kromě půjčkami emisemi státních dluhopisů se v průběhu roku 2009 čerpaly půjčky od Evropské investiční banky (EIB) v celkové výši 11 918 mil. Kč:

9. ledna 2009 desátá tranše půjčky pro Masarykovu univerzitu ve výši 265 mil. Kč a 16. března 2009 jedenáctá tranše půjčky pro Masarykovu univerzitu ve výši 453 mil. Kč. 7. dubna 2009 sedmá tranše rámcového úvěru vodního hospodářství ve výši 893 mil. Kč a 15. června 2009 pak šestá tranše půjčky na výstavbu jihozápadní části A Pražského okruhu ve výši 321 mil. Kč a šestá a sedmá tranše půjčky v rámci projektu Spolufinancování Operačního programu doprava – A v celkové výši 2 800 mil. Kč, 17. srpna 2009 druhá tranše půjčky na projekt Podpora prevence před povodněmi II ve výši 1 800 mil. Kč, 25. září 2009 první tranše rámcového úvěru vodního hospodářství II ve výši 400 mil. Kč, 15. října 2009 první a druhá tranše půjčky v rámci projektu Spolufinancování Operačního programu doprava – B v celkové výši 2 800 mil. Kč, 5. listopadu 2009 osmá tranše půjčky v rámci

projektu Spolufinancování Operačního programu doprava – A ve výši 1 400 mil. Kč a 26. listopadu 2009 první tranše půjčky na výstavbu jihozápadní části B Pražského okruhu ve výši 787 mil. Kč.

V průběhu roku 2009 se uskutečnily též splátky půjček od Evropské investiční banky v celkovém objemu 819 mil. Kč:

16. března 2009 se uskutečnily dílčí splátky půjčky na výstavbu dálnic B ve výši 176 mil. Kč, dílčí splátky půjčky na prevenci povodní ve výši 60 mil. Kč a dílčí splátky půjčky pro Masarykovu univerzitu ve výši 56 mil. Kč, 15. června 2009 pak dílčí splátka půjčky na výstavbu Pražského okruhu část A ve výši 26 mil. Kč, 15. září 2009 opět dílčí splátky půjčky na výstavbu dálnic B ve výši 176 mil. Kč, dílčí splátky půjčky na prevenci povodní ve výši 60 mil. Kč a dílčí splátky půjčky pro Masarykovu univerzitu ve výši 56 mil. Kč a 15. prosince 2009 dílčí splátky půjček na obchvat Plzně ve výši 183 mil. Kč a dílčí splátka půjčky na výstavbu Pražského okruhu část A ve výši 26 mil. Kč.

Celkem se objem půjček od EIB v průběhu roku 2009 zvýšil ze 46 812 mil. Kč na 57 912 mil. Kč.

1.5. Vývoj úrokových sazeb

Zatímco úrokové sazby u krátkodobých dluhopisů (SPP) byly v průběhu roku 2009 na nízké úrovni a v návaznosti na postupné snižování základních úrokových sazeb ČNB, které se uskutečnilo v únoru, květnu, srpnu a prosinci, a to v únoru o 50 bazických bodů a v ostatních jmenovaných měsících o 25 bazických bodů⁵, dále klesaly, výnosy u střednědobých a dlouhodobých dluhopisů zůstávaly v průběhu 1. pololetí 2009 v důsledku značných rizikových přírážek na vysoké úrovni. Teprve uklidnění situace na finančních trzích v průběhu 2. pololetí 2009 vedlo k poklesu dlouhodobých úrokových sazeb.

Výnosy SPP v roce 2009 měly klesající trend. Výnosy 3měsíčních emisí SPP vzrostly z 1,79% p.a. na konci ledna na 1,95% p.a. v polovině února, přičemž na počátku listopadu tento výnos poklesl na 1,29% p.a. Výnosy 6měsíční emise SPP byl počátkem února na úrovni 1,85% p.a., zatímco na konci října poklesl na 1,35% p.a. Mírný pokles výnosů se projevil i u 9měsíčních emisí SPP, a to z 2,20% p.a. v polovině března až na 1,90% p.a. počátkem září. Úrokové sazby u 52týdenních emisí SPP nejprve vzrostly z úrovně 2,26% p.a. v polovině ledna 2009 na hodnotu 2,50% p.a. počátkem března, poté však v dalších aukcích výnosy těchto emisí klesaly, a to až na úroveň 1,43% p.a. na konci listopadu.

Výnosy do splatnosti střednědobých a dlouhodobých státních vykazovaly též klesající trend, přičemž tato skutečnost byla určena vývojem ve 2. pololetí roku 2009.

Výnos u tří tranší 8leté 55. emise variabilně úročených SDD nejprve činil v polovině ledna 4,22% p.a., v průběhu 1. čtvrtletí pak nejprve poklesl na hodnotu 3,83% p.a. na konci února. Následně

---

⁵ V prosinci 2009 proběhly změny s výjimkou diskontní sazby, která zůstala nezměněna.

pak vzrostl na 4,11% p.a. na počátku března. Oproti lednu tak výnos této tranše poklesl o 11 bazických bodů.

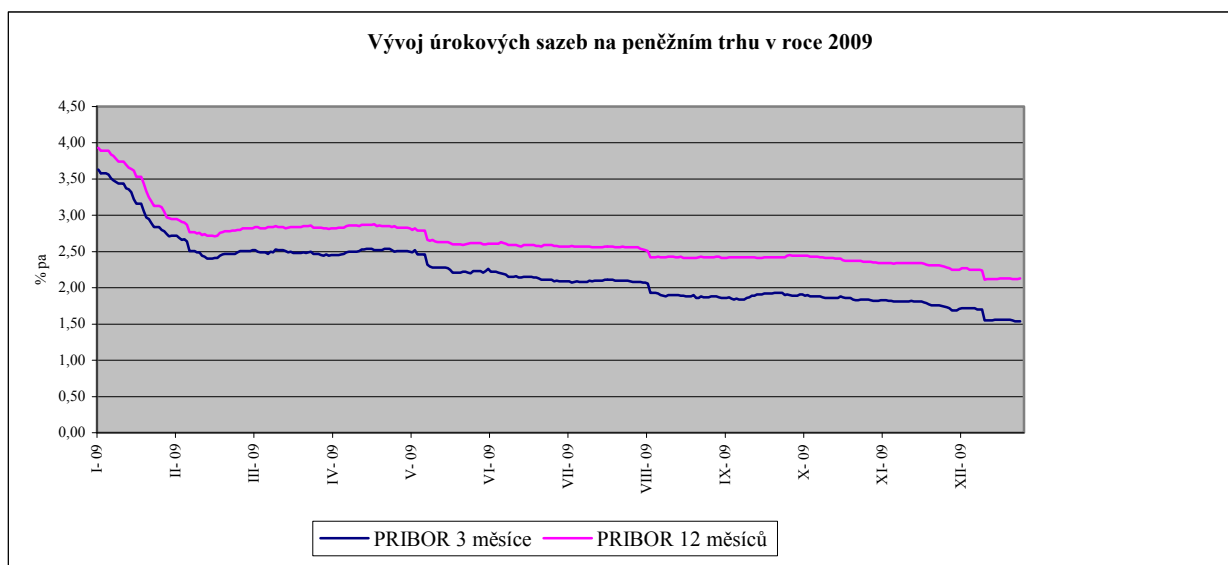
Výnos tranší u další variabilně úročené 57. emise SDD neustále klesal z úrovně 3,61% p.a. u 1. tranše v polovině dubna až na hodnotu 2,07% p.a. u 6. tranše na konci října, tzn. že celkem poklesl o 154 bazických bodů.

U 6. tranše 5leté 54. emise činil výnos na konci března 2009 3,70% p.a.

U 10. tranše 5leté 50. emise SDD v polovině května činil výnos 4,15% p.a.

Výnos 1. tranše 10leté 56. emise SDD dosahoval na konci března 5,62% p.a., koncem dubna u 2. tranše činil 5,48% p.a. a počátkem června u 3. tranše stoupl na 5,76% p.a. Poté tento výnos výrazně klesal až na úroveň 4,18% p.a. u 6. tranše v polovině listopadu. Celkově tak v průběhu roku 2009 došlo k poklesu průměrného výnosu do splatnosti o 144 bazických bodů oproti 1. emisi tohoto SDD na konci 1. čtvrtletí.

Výnos 7. tranše 15leté 52. emise SDD činil počátkem dubna 6,13% p.a. Výnos 1. tranše nové 15leté 58. emise na konci května činil 5,80% p.a, 2. tranše této emise na samém konci června zaznamenala nárůst výnosu na 6,11% p.a. Poté tento výnos začal výrazně klesat, a to až na hodnotu 4,78% p.a. na počátku prosince, kdy byl tento výnos o 135 bazických bodů nižší oproti dubnu.

1.6. Splátky jistiny

Celkový hrubý úmor (splátky jistiny) státního dluhu v roce 2009 činil **201 937 mil. Kč**, přičemž úmor vnitřního dluhu činil 201 111 mil. Kč. Nejvýznamnější část hrubého úmoru činily splátky emisí SPP v celkové výši 100 193 mil. Kč. Úmor střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů činil 100 012 mil. Kč, přičemž z této částky 86 545 mil. Kč představovaly splátky dluhopisů realizované v den jejich splatnosti a 13 467 mil. Kč zpětné odkupy dluhopisů před datem splatnosti.

V rámci úmoru střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů byla dne 23. března 2009 uhrazena částkou 37 874 mil. Kč při své splatnosti zbývající část jistiny 42. emise 5letých státních dluhopisů z roku 2004. Dne 27. listopadu 2009 byla uhrazena částkou 48 671 mil. Kč při své splatnosti zbývající část jistiny 48. emise 3letých státních dluhopisů z roku 2006. Před datem splatnosti byla postupně splacena částka 10 567 mil. Kč z 42. emise 5letých dluhopisů z roku 2004, částka 900 mil. Kč z 48. emise 3letých dluhopisů z roku 2006, částka 1 000 mil. Kč ze 44. emise 10letých dluhopisů z roku 2005 a 1 000 mil. Kč ze 46. emise 15letých dluhopisů z roku 2005.

Úmor krátkodobých půjček činil 906 mil. Kč, přičemž z této částky 358 mil. Kč představovaly splátky depozitních půjček na účtu řízení likvidity státní pokladny (ÚŘLSP) a 548 mil. na umořovacím účtu.

Úmor zahraničního dluhu činil 826 mil. Kč a byl tvořen především dílčími splátkami půjček od Evropské investiční banky v celkové výši 819 mil. Kč.

Zbylou část úmoru zahraničního dluhu představovaly dílčí splátky směnek pro úhradu účasti v EBRD ve výši 7 mil. Kč⁶, které byly financovány ze státního rozpočtu (kapitola Státní dluh).

Částka 201 937 mil. Kč na hrubý úmor byla financována ze tří zdrojů:

- i) 201 572 mil. Kč z výnosů emisí státních dluhopisů;
- ii) 358 mil. Kč v rámci přebytku souhrnného účtu státní pokladny;
- iii) 7 mil. Kč ze státního rozpočtu

Celkový čistý úmor činil 101 744 mil. Kč⁷.

---

⁶ Včetně vypořádání realizovaného kurzového zisku

⁷ Tento celkový čistý úmor nezahrnuje splátky jistiny státních pokladničních poukázek, jejichž emise jsou stále obnovovány.

2. NÁKLADY STÁTNÍHO DLUHU

2.1. Základní tendence ve vývoji nákladů státního dluhu v letech 1993 až 2009

Výdaje na státní dluh v období let 1993 až 1995 klesaly, což bylo způsobeno zejména poklesem úrokových sazeb (při mírném poklesu státního dluhu). Od roku 1996 je patrný vzestupný trend těchto výdajů. Dominantní příčinou tohoto růstu je dynamický růst státního dluhu. Akcelerace růstu výdajů v letech 1997 a 1998 byla způsobena prudkým vzestupem úrokových sazeb v roce 1997. Naopak celkově mírný růst výdajů přes silný růst dluhu byl způsoben trendem poklesu úrokových sazeb v letech 1999-2005 až k jejich historickým minimům. Relativně silný růst výdajů v letech 2006 až 2008 byl způsoben skutečností současného růstu úrokových sazeb a státního dluhu. V roce 2008 k růstu hrubých výdajů přispěla i skutečnost zavedení rozpočtových příjmů v kapitole Státní dluh, do kterých se přesunuly i některé položky, které do roku 2007 snižovaly výdaje kapitoly Státní dluh⁸. Rok 2009 přinesl výrazný nárůst jak hrubých, tak čistých výdajů, a to v důsledku zvýšené emisní činnosti a vyšších dlouhodobých úrokových sazeb jakožto následku ekonomické krize.

Podíl úrokových plateb na HDP ukazuje, že **dosavadní** růst státního dluhu neohrožoval stabilitu státního rozpočtu, neboť tento podíl je v mezinárodním srovnání nízký a i přes rostoucí trend počínající rokem 2001 nepřekročil nejvyšší hodnotu dosaženou v roce 1993. Na druhé straně růst dluhu od roku 2003 již vede k významnému zvyšování příslušných nákladů. Výrazný nárůst podílu čistých úroků na HDP nastal v roce 2009 v důsledku ekonomické krize. Případné pokračování tohoto trendu v dalších letech může již pro státní rozpočet představovat rizikový faktor.

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Výdaje na státní dluh (mil. Kč)	15 141	13 716	13 330	14 069	17 652	19 253	16 549	17 924	17 650	18 945
<i>z toho: úroky</i>	15 066	13 681	13 268	14 042	17 591	18 545	16 105	17 378	16 989	18 629
Podíl úroků na HDP (%)	1,48	1,16	0,90	0,83	0,97	0,93	0,77	0,79	0,72	0,76

⁸ Dopad této metodické změny na hrubé výdaje kapitoly činil v roce 2008 celkem 3 340 mil. Kč. Více k příjmům a výdajům kapitoly Státní dluh v části 2.2

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Výdaje na státní dluh (mil. Kč)	21 629	26 834	25 431	31 608	34 126	44 751	53 073
<i>z toho: úroky</i>	21 328	26 765	25 335	31 515	33 981	44 600	51 999
Podíl úroků na HDP (%)	0,83	0,95	0,85	0,98	0,96	1,21	1,43
Příjmy státního dluhu (mil. Kč)	-	-	-	-	-	7 087	8 601
<i>z toho: úroky</i>	-	-	-	-	-	7 024	7 639
Podíl úroků na HDP (%)	-	-	-	-	-	0,19	0,21
Čisté výdaje na státní dluh (mil. Kč)	-	-	-	-	-	37 665	44 472
<i>z toho: úroky</i>	-	-	-	-	-	37 576	44 360
Podíl úroků na HDP (%)	-	-	-	-	-	1,02	1,22

Výdaje v předchozí tabulce jsou vyjádřeny na hotovostní bázi. Trend zvyšování nákladů státního dluhu je patrný z následující tabulky obsahující aktuální úroky státního dluhu, které adekvátně odrážejí ekonomické náklady státního dluhu. Aktuální úroky jsou od zavedení příjmů v roce 2008 počítány na čisté bázi, tj. výdaje očištěné o příjmy. Z tabulky je zřejmý výrazný růst podílu aktuálních úroků na HDP v roce 2009.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Aktuální úroky státního dluhu (mil. Kč)	16 804	16 099	17 983	20 435	19 337	23 214	25 109	28 238	33 087	35 631	44 826
Podíl aktuálních úroků na HDP (%)	0,81	0,74	0,76	0,83	0,75	0,82	0,84	0,88	0,94	0,97	1,24

2.2. Rozpočet kapitoly Státní dluh a jeho plnění

Podle zákona č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), § 10, odstavec 4 tvoří od roku 2001 příjmy a výdaje státního rozpočtu spojené s obsluhou a s umořováním státního dluhu kapitolu Státní dluh.

2.2.1. Příjmy kapitoly Státní dluh

Přehled rozpočtových příjmů kapitoly Státní dluh v roce 2009 podává následující tabulka.

v mil. Kč

Ukazatel	Skutečnost	Rozpočet 2009		Skutečnost	%	Index
	2008	schválený	vč. všech změn	2009	Plnění	2009/2008 (%)
1	2	3	4	5	5 : 4	5 : 2
Příjmy kapitoly celkem	7 087	6 676	6 676	8 601	128,8	121,4
1. Úrokové příjmy celkem	7 024	6 666	6 666	7 639	114,6	108,8
vnitřního dluhu	6 044	5 916	5 916	6 465	109,3	107,0
<i>Z toho:</i>						
středně- a dlouhodobé dluhopisy	2 361	2 916	2 916	4 681	160,6	198,3
krátkodobé půjčky	3 683	3 000	3 000	1 784	59,5	48,4
vnějšího dluhu	980	750	750	1 174	156,5	119,8
<i>Z toho:</i>						
zahraniční emise dluhopisů	980	750	750	1 172	156,3	119,6
krátkodobé půjčky	-	-	-	2	-	-
2. Realizovaný kurzový zisk	63	10	10	963	9 625,2	1 527,5

Tyto výsledky kapitoly znamenají, že v porovnání s rokem 2008 se v roce 2009 celkové příjmy kapitoly zvýšily o 21,4%, přičemž úrokové příjmy se zvýšily o 8,8%. Příjmy kapitoly za rok 2009 se zvýšily meziročně ve srovnání s rokem 2008 o 1 514 mil. Kč. Skutečné příjmy kapitoly dosáhly 128,8% celkových příjmů rozpočtovaných pro rok 2009.

Celkové příjmy kapitoly, které v roce 2009 dosáhly výše 8 601 mil. Kč, byly tvořeny úrokovými příjmy a příjmy z realizovaných kurzových zisků.

Úrokové příjmy kapitoly Státní dluh ve výši 7 639 mil. Kč byly tvořeny z větší části příjmy vnitřního dluhu, které dosáhly 6 465 mil. Kč. Z této částky představují příjmy ze střednědobých a dlouhodobých dluhopisů celkem 4 681 mil. Kč, kdy 2 533 mil. Kč činily alikvotní úrokové výnosy spojené s emisemi SDD na primárním trhu a prodeji těchto instrumentů na trhu sekundárním, 2 140 mil. Kč prémie spojené s transakcemi s SDD na primárním a sekundárním trhu, 4 mil. Kč příjmy spojené s vrátkami propadlých kupónů SDD vyplácených v minulých letech a rovněž 4 mil. Kč příjmy z titulu vypořádání vrátek diskontů u zpětných odkupů. Příjmy ze střednědobých a dlouhodobých dluhopisů vzrostly oproti roku 2008 o 98,3% především v důsledku zvýšené emisní činnosti v roce 2009 vzhledem k minulému roku.

Příjmy z krátkodobých poskytnutých půjček ve výši 1 784 mil. Kč jsou tvořeny zejména příjmy z aktivních operací řízení likvidity na účtu řízení likvidity státní pokladny (repo operacemi se zástavou poukázek ČNB a SPP a depozitními operacemi) ve výši 1 766 mil. Kč. Příjmy z depozitních operací na umořovacím účtu činily 3 mil. Kč a příjmy z cizoměnových aktivních depo a repo operací pak představovaly 15 mil. Kč. Příjmy z krátkodobých poskytnutých půjček poklesly ve srovnání

s rokem 2008 o 51,6%, což bylo způsobeno menším objemem investovaných prostředků a nižšími úrokovými sazbami.

Úrokové příjmy vnějšího dluhu dosáhly v roce 2009 velikosti 1 174 mil. Kč, přičemž byly dány zejména příjmy ze swapových operací ve výši 1 033 mil. Kč. Prémie ze zahraničních emisí dluhopisů činily 139 mil. Kč a příjmy z cizoměnových půjček 2 mil. Kč. Ve srovnání s rokem 2008 došlo k růstu příjmů vnějšího dluhu o 19,6%, což bylo dáno zejména novými příjmy ze swapů spojených s 3. a 4. emisí eurobondů a příjmy z premií.

Příjmy z realizovaných kurzových zisků činily v roce 2009 celkem 963 mil. Kč a byly určeny především příjmy spojenými s derivátovými operacemi v souvislosti se zahraničními emisemi dluhopisů ve výši 889 mil. Kč, dále příjmy vztaženými k cizoměnovým depo a repo operacím ve výši 72 mil. Kč a příjmem souvisejícím se splacením směnky pro úhradu účasti u EBRD ve výši 2 mil. Kč. Oproti roku 2008 došlo k výraznému nárůstu těchto příjmů, což bylo způsobeno hlavně metodickými změnami v kapitole Státní dluh spojenými s procesem implementace účetnictví.

Z hlediska druhového členění rozpočtové skladby byly v roce 2009 veškeré příjmy kapitoly Státní dluh součástí podseskupení položek 214 – Příjmy z úroků a realizace finančního majetku, tj. seskupení položek 21 – Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem a třídy 2 – Nedaňové příjmy.

2.2.2. Výdaje kapitoly Státní dluh

Přehled rozpočtových výdajů kapitoly Státní dluh v roce 2009 podává následující tabulka:

v mil. Kč

Ukazatel	Skutečnost 2008	Rozpočet 2009		Skutečnost 2009	%	Index 2009/2008 (%)
		Schválený	vč. všech změn			
1	2	3	4	5	5 : 4	5 : 2
Výdaje kapitoly celkem	44 751	71 043	57 356	53 073	92,5	118,6
1. Úrokové výdaje celkem	44 600	53 810	53 810	51 999	96,6	116,6
na vnitřní dluh	37 726	42 148	42 148	41 808	99,2	110,8
<i>Z toho:</i>						
na státní pokladniční poukázky	2 196	2 262	2 262	1 721	76,1	78,4
na středně- a dlouhodobé dluhopisy	35 517	39 886	39 886	40 086	100,5	112,9
na krátkodobé půjčky	13	-	-	1	-	9,1
na vnější dluh	6 874	11 662	11 662	10 191	87,4	148,3
<i>Z toho:</i>						
na zahraniční emise dluhopisů	5 255	9 173	9 173	8 785	95,8	167,2
na půjčky od EIB	1 619	2 489	2 489	1 406	56,5	86,8
2. Poplatky	132	400	393	341	86,7	257,7
3. Úmor státního dluhu	18	10	10	9	85,5	46,4
4. Realizov. kurzová ztráta	0	1 000	1 000	725	72,5	-
5. Transfery	-	15 823	2 143	-	-	-

Celkové výdaje kapitoly v roce 2009 dosáhly výše **53 073 mil. Kč**, což je 92,5% rozpočtované částky (včetně všech změn). **Úrokové výdaje** činily 51 999 mil. Kč, **poplatky** 341 mil. Kč, **úmor státního dluhu** 9 mil. Kč a **realizovaná kurzová ztráta** 725 mil. Kč⁹.

Tyto výsledky kapitoly znamenají, že v porovnání s rokem 2008 se v roce 2009 celkové výdaje kapitoly zvýšily o 18,6% (tj. 8 322 mil. Kč), resp. úrokové výdaje se zvýšily o 16,6%, zatímco státní dluh vzrostl o 17,8% (v porovnání rok 2009 / rok 2008).

V úrokových výdajích stále dominují úrokové výdaje na vnitřní dluh (41 808 mil. Kč), avšak v porovnání s rokem 2008 se podíl úrokových výdajů na vnitřní dluh na celkových úrokových výdajích snížil o 4,2 procentních bodů z 84,6% na 80,4%.

Úrokové výdaje na vnitřní (domácí) dluh jsou složeny především z úrokových výdajů na státní pokladniční poukázky a z úrokových výdajů na střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy. Úrokové výdaje na státní pokladniční poukázky dosáhly v roce 2009 výše 1 721 mil. Kč oproti 2 196 mil. Kč v roce 2008, což představuje pokles o 21,6%. Tento pokles byl způsoben především nižší úrovní krátkodobých úrokových sazeb v roce 2009 oproti roku 2008. Úrokové výdaje na SPP byly dány zejména výdaji na diskonty SPP ve výši 1 698 mil. Kč. Součástí úrokových výdajů na státní pokladniční poukázky v roce 2009 byly ve výši 23 mil. Kč také výdaje z titulu těch úrokových swapů, které byly realizovány pro zajištění úrokového rizika části portfolia státních pokladničních poukázek.

Úrokové výdaje na střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy dosáhly v roce 2009 výše 40 086 mil. Kč oproti 35 517 mil. Kč v roce 2008, vzrostly tedy o 12,9%. Většinu z těchto výdajů tvořily výdaje na vyplacené kupóny SDD, a to 33 402 mil. Kč. Úrokové výdaje na SDD byly dále zvyšovány výdaji na diskonty SDD ve výši 6 271 mil. Kč, přičemž z této částky činily diskonty z emisí na primárním trhu 5 243 mil. Kč a z obchodů na trhu sekundárním pak 1 028 mil. Kč. Výše 404 mil. Kč dosahovaly vyplacené alikvotní úrokové výnosy ze zpětných odkupů na sekundárním trhu a výše 9 mil. Kč pak výdaje z titulu vypořádání vratek premií u zpětných odkupů .

Součástí úrokových výdajů na vnitřní dluh jsou i výdaje na krátkodobé půjčky, které však dosahují pouze hodnoty 1 mil. Kč.

Úrokové výdaje na vnější (zahraniční) dluh ve výši 10 191 mil. Kč oproti 6 874 mil. Kč v roce 2008 byly dány zejména úroky zahraničních emisí státních dluhopisů České republiky, které v roce 2009 činily 8 785 mil. Kč oproti 5 255 mil. Kč v roce 2008 (přírůstek o 67,2%). Tyto úrokové výdaje byly určeny především výdaji na swapové operace, jenž byly realizovány pro zajištění těchto zahraničních emisí dluhopisů proti devizovému a úrokovému riziku. Výdaje na tyto zajišťovací operace činily v roce 2009 celkem 4 524 mil. Kč. Úrokové výdaje na zahraniční emise dluhopisů byly ovlivněny rovněž přímými výdaji na kupóny 2. až 4. emise eurobondů ve výši 3 661 mil. Kč. Úrokové výdaje na zahraniční emise dluhopisů byly určeny rovněž diskontem 4. emise eurobondů ve výši

---

⁹ Realizovaná kurzová ztráta byla v roce 2009 součástí SU Úroky státního dluhu

461 mil. Kč a náklady na FX spotovou operací spojenou s 2. emisí eurobondů ve výši 139 mil. Kč. Vysoký nárůst úrokových nákladů na zahraniční emise dluhopisů byl dán zejména významným zvýšením těchto dluhopisů v oběhu a dále růstem úrokových sazeb spojených s těmito instrumenty.

Druhou složkou úrokových výdajů na vnější dluh byly výdaje z titulu půjček od Evropské investiční banky (EIB) ve výši 1 406 mil. Kč, které se v porovnání s rokem 2008 snížily o 13,2%, a to v důsledku poklesu krátkodobých úrokových sazeb.

Skutečnost nižších výdajů na SPP v roce 2009 oproti stejnému roku minulému byla způsobena výrazně nižší úrovní výnosů do splatnosti SPP, kdy například výnos 12měsíční SPP se pohyboval v roce 2008 v rozmezí 3,3 – 4,1% p.a., zatímco v roce 2009 pouze mezi 1,4 a 2,5% p.a. Efekt nízkých úrokových sazeb ve výsledku převážil i skutečnost vyššího objemu emitovaných SPP oproti roku 2008 a též posunu struktury vydávaných SPP směrem k delším dobám splatnosti.

Úrokové sazby na kapitálovém trhu u dlouhodobých státních dluhopisů byly v 1. pololetí roku 2009 víceméně konstantní, avšak oproti minulému roku dosahovaly podstatně vyšších hodnot v důsledku vyšších rizikových přírážek, a to téměř o 1%. Právě v souvislosti s celkovým růstem úrokových sazeb na kapitálovém trhu v porovnání s obdobím, kdy byla stanovována kuponová sazba vydávaných emisí, dosáhly diskonty, s nimiž byla prodána většina tranší střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů na domácím trhu, celkové výše 6 271 mil. Kč. Tyto výdaje jsou významně vyšší než v roce 2008, kdy diskonty dosáhly 4 345 mil. Kč. Tyto vysoké diskonty přispěly významnou měrou k relativně vysokému růstu úrokových nákladů na státní střednědobé a dlouhodobé dluhopisy v roce 2009 oproti roku 2008. V průběhu 2. pololetí došlo v důsledku uklidnění situace na finančních trzích k významnému poklesu úrokových sazeb, který se mj. projevil růstem premií SDD na 2 140 mil. Kč, což je též významně vyšší hodnota oproti roku 2008, kdy dosahovaly 42 mil. Kč.

V roce 2009 činily poplatky spojené s obsluhou státního dluhu 341 mil. Kč, což je 86,7% rozpočtu po změnách. Ve srovnání s rokem 2008 se úhrady z titulu poplatků zvýšily o 157,7%. Tento vysoký objem výdajů na poplatky vzhledem k roku 2008 byl způsoben zejména relativně vysokými výdaji na poplatky spojené se zahraničními emisemi dluhopisů.

V průběhu roku 2009 došlo též ke splátkám směnek pro úhradu účasti u Evropské banky pro obnovu a rozvoj (EBRD) a vypořádání kurzového rozdílu se státním rozpočtem ve výši 9 mil. Kč, což představuje 85,5% rozpočtované částky ukazatele Úmor státního dluhu a o 53,6% nižší výdaj než ve stejném období minulého roku.

Z hlediska druhového členění rozpočtové skladby byly v roce 2009 veškeré realizované výdaje kapitoly Státní dluh ve výši 53 073 mil. Kč součástí třídy 5 – Běžné výdaje. Úrokové výdaje, poplatky spojené s obsluhou státního dluhu a realizovaná kurzová ztráta v celkové výši 53 064 mil. Kč byly součástí podseskupení položek 514 – Úroky a ostatní finanční výdaje, tj. seskupení položek 51 – Neinvestiční nákupy a související výdaje, zatímco výdaje na úmor státního dluhu ve výši 9 mil. Kč

náležely do podseskupení položek 551 – Neinvestiční transfery mezinárodním organizacím a nadnárodním orgánům, potažmo seskupení položek 55 – Neinvestiční transfery do zahraničí.

V roce 2009 byl ve výdajích kapitoly Státní dluh poprvé rozpočtován ukazatel „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ (dále také „transfery“). V rámci tohoto ukazatele jsou rozpočtovány prostředky získané z úvěrů od Evropské investiční banky, které jsou v průběhu roku převáděny prostřednictvím rozpočtových opatření do jiných rozpočtových kapitol. Jinak řečeno, skutečné výdaje v rámci tohoto ukazatele kapitoly Státní dluh jsou nulové.

V průběhu roku 2009 bylo formou rozpočtových opatření převedeno z „transferů“ celkem 13 680 mil. Kč. Rozpočet tohoto ukazatele se tak snížil z 15 823 mil. Kč na 2 143 mil. Kč.

2.2.3. Úpravy rozpočtu kapitoly Státní dluh v roce 2009

V průběhu 4. čtvrtletí 2009 došlo k novelizaci zákona o státním rozpočtu na rok 2009, a to mj. z důvodu nutnosti zvýšit rozpočtované výdaje v kapitole Státní dluh. Toto zvýšení bylo vynuceno ekonomickou a finanční krizí a s ní spojenou nutností financování výrazně vyššího než schváleného deficitu státního rozpočtu a též vyšších nákladů souvisejících s růstem rizikových přírážek k dlouhodobým úrokovým sazbám.

Rozpočtované celkové výdaje kapitoly Státní dluh se zvýšily z 64 069 538 tis. Kč na 71 043 065 tis. Kč, z toho specifický ukazatel Úroky státního dluhu z 47 936 505 tis. Kč na 54 810 032 tis. Kč a specifický ukazatel Poplatky spojené s obsluhou státního dluhu z 300 000 tis. Kč na 400 000 tis. Kč.

Z důvodu vyšších výdajů SR v kapitole Státní dluh a též v kapitole MPSV došlo též ke zvýšení rozpočtu ukazatele financování Zvýšení stavu státních dluhopisů z 23 600 605 tis. Kč na 37 680 190 tis. Kč.

Ve schváleném (novelizovaném) rozpočtu kapitoly Státní dluh za rok 2009 byly následující závazné ukazatele:

Příjmy celkem	6 675 770 tis. Kč
nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace celkem	6 675 770 tis. Kč
Výdaje celkem	71 043 065 tis. Kč
úroky státního dluhu	54 810 032 tis. Kč
poplatky spojené s obsluhou státního dluhu	400 000 tis. Kč
úmor státního dluhu	9 999 tis. Kč
transfery na projekty financované z úvěrů od zahr. fin. inst.	15 823 034 tis. Kč

Financování:

Zvýšení stavu státních dluhopisů	37 680 190 tis.Kč
Zvýšení stavu přijatých dlouhodobých úvěrů	15 823 034 tis. Kč
Změna stavu na účtech státních finančních aktiv	-1 323 639 tis. Kč

V kapitole Státní dluh bylo v roce 2009 realizováno celkem 15 rozpočtových opatření snižujících výdajový SU „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ a dále 2 zpětná rozpočtová opatření tento SU zvyšující. Celkem bylo do jiných rozpočtových kapitol uvolněno 14 510 091 tis. Kč, naopak rozpočet kapitoly SD byl zpětnými rozpočtovými opatřeními navýšen o 829 863 tis. Kč, celkem tak byl rozpočet po změnách snížen oproti schválenému rozpočtu z 15 823 034 tis. Kč o 13 680 228 tis. Kč na 2 142 806 tis. Kč.

Do rozpočtové kapitoly MŠMT bylo prostřednictvím 2 rozpočtových opatření uvolněno celkem 717 206 tis. Kč, zpět bylo převedeno jedním ROP 210 423 tis. Kč. Prostředky v čisté výši 506 783 tis. Kč byly převedeny pro účely jediného projektu v rámci MŠMT, kterým byla Podpora rozvoje a obnovy Masarykovy univerzity v Brně.

Do rozpočtové kapitoly MD bylo prostřednictvím 7 rozpočtových opatření uvolněno celkem 10 586 110 tis. Kč, z toho 1 866 110 tis. Kč na výstavbu silničního okruhu kolem hl.m.Prahy, část JZ a 8 720 000 tis. Kč se týkalo Rámcového úvěru přijatého ČR od EIB (spolufinancování operačního programu doprava).

Do rozpočtové kapitoly MZe bylo prostřednictvím 6 rozpočtových opatření uvolněno celkem 3 206 775 tis. Kč, zpět bylo převedeno jedním ROP 619 440 tis. Kč. Čistá výše uvolněných prostředků pro tento resort tak činila 2 587 335 tis. Kč. Z této sumy pak bylo 638 687 tis. Kč určeno na projekt Výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací, 1 313 631 tis. Kč na projekt Podpora prevence před povodněmi II, 368 634 tis. Kč na projekt Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží a 266 383 tis. Kč na projekt Výstavby a obnovy infrastruktury vodovodů a kanalizací II.

V kapitole 396 – Státní dluh proběhlo též rozpočtové opatření snižující výdajový SU Poplatky spojené s obsluhou státního dluhu ve prospěch kapitoly MF na zabezpečení první fáze projektu prodeje dluhopisů pro obyvatelstvo ze 400 000 tis. Kč o 6 620 tis. Kč na 393 380 tis. Kč.

V důsledku rozpočtových opatření ve výdajích kapitoly Státní dluh tak byl souhrnný ukazatel Výdaje celkem snížen ze 71 043 065 tis. Kč o 13 686 848 tis. Kč na 57 356 217 tis. Kč.

Současně došlo v kapitole Státní dluh v roce 2009 formou 4 rozpočtových opatření k celkovému navýšení souhrnného ukazatele financování Změna stavu na účtech státních finančních aktiv z -1 323 639 tis. Kč na -731 974 tis. Kč, tj. o 591 665 tis. Kč., a to v souvztažnosti se zvýšením

výdajů kapitoly 397 – Operace státních finančních aktiv. Konkrétně šlo o rozpočtová opatření zvyšující výdaje v rámci specifického ukazatele kapitoly OSFA „Transfery na odstranění povodňových škod vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření“. Tato rozpočtová opatření jsou v souladu s § 2, odst. 2 zákona č. 475/2008 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2009.

Přehled rozpočtových opatření v kapitole 396 – Státní dluh:

I. Rozpočtové opatření zvyšující závazný ukazatel financování „Změna stavu na účtech státních finančních aktiv“ v souvztažnosti s rozpočtovými opatřeními v kapitole OSFA zvyšujícími celkové výdaje a příslušný specifický ukazatel této kapitoly:

1. Datum rozpočtového opatření: 10. března 2009 (ROP č. 8 v kapitole Státní dluh)

Zvýšení závazného ukazatele financování o 220 500 tis. Kč v souvztažnosti s ROP v kapitole OSFA č. 1 přesouvajícím prostředky do kapitoly Ministerstvo zemědělství a zvyšujícím specifický ukazatel OSFA „Transfery na odstranění povodňových škod vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření“.

2. Datum rozpočtového opatření: 28. srpna 2009 (ROP č. 18 v kapitole Státní dluh)

Zvýšení závazného ukazatele financování o 100 000 tis. Kč v souvztažnosti s ROP v kapitole OSFA č. 7 přesouvajícím prostředky do kapitoly Ministerstvo zemědělství a zvyšujícím specifický ukazatel OSFA „Transfery na odstranění povodňových škod vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření“.

3. Datum rozpočtového opatření: 21. září 2009 (ROP č. 19 v kapitole Státní dluh)

Zvýšení závazného ukazatele financování o 226 328 tis. Kč v souvztažnosti s ROP v kapitole OSFA č. 9 přesouvajícím prostředky do kapitoly Ministerstvo zemědělství a zvyšujícím specifický ukazatel OSFA „Transfery na odstranění povodňových škod vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření“.

4. Datum rozpočtového opatření: 6. listopadu 2009 (ROP č. 25 v kapitole Státní dluh)

Zvýšení závazného ukazatele financování o 44 837 tis. Kč v souvztažnosti s ROP v kapitole OSFA č. 12 přesouvajícím prostředky do kapitoly Ministerstvo zemědělství a zvyšujícím specifický ukazatel OSFA „Transfery na odstranění povodňových škod vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření“.

II. Rozpočtová opatření ve výdajích kapitoly Státní dluh:¹⁰

1. Datum rozpočtového opatření: 19. ledna 2009 (ROP č. 1 v kapitole Státní dluh)

---

¹⁰ Bez vnitřních rozpočtových opatření

Snížení specifického dílčího ukazatele „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ o 264 550 tis. Kč a v důsledku toho snížení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 264 550 tis. Kč ve prospěch kapitoly Ministerstvo školství na rozvoj materiálně technické základny Masarykovy univerzity v Brně.

2. Datum rozpočtového opatření: 27. ledna 2009 (ROP č. 3 v kapitole Státní dluh)

Snížení specifického dílčího ukazatele „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ o 1 720 000 tis. Kč a v důsledku toho snížení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 1 720 000 tis. Kč ve prospěch kapitoly Ministerstvo dopravy na financování národních podílů u projektů spolufinancovaných z Operačního programu Doprava (Rámcový úvěr přijatý ČR od EIB).

3. Datum rozpočtového opatření: 6. února 2009 (ROP č. 4 v kapitole Státní dluh)

Snížení specifického dílčího ukazatele „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ o 758 229 tis. Kč a v důsledku toho snížení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 758 229 tis. Kč ve prospěch kapitoly Ministerstvo dopravy na financování výstavby silničního okruhu kolem Prahy, části jihozápadní.

4. Datum rozpočtového opatření: 3. března 2009 (ROP č. 5 v kapitole Státní dluh)

Snížení specifického dílčího ukazatele „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ o 280 000 tis. Kč a v důsledku toho snížení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 280 000 tis. Kč ve prospěch kapitoly Ministerstvo zemědělství na projekty Podpory prevence před povodněmi II a Podpory obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží.

5. Datum rozpočtového opatření: 10. března 2009 (ROP č. 7 v kapitole Státní dluh)

Snížení specifického dílčího ukazatele „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ o 452 656 tis. Kč a v důsledku toho snížení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 452 656 tis. Kč ve prospěch kapitoly Ministerstvo školství na rozvoj materiálně technické základny Masarykovy univerzity v Brně.

6. Datum rozpočtového opatření: 17. dubna 2009 (ROP č. 10 v kapitole Státní dluh)

Snížení specifického dílčího ukazatele „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ o 893 365 tis. Kč a v důsledku toho snížení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 893 365 tis. Kč ve prospěch kapitoly Ministerstvo zemědělství na financování investičních potřeb souvisejících s prováděním programu Výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací.

7. Datum rozpočtového opatření: 30. dubna 2009 (ROP č. 11 v kapitole Státní dluh)

Snížení specifického dílčího ukazatele „Poplatky spojené s obsluhou státního dluhu“ o 6 620 tis. Kč a v důsledku toho snížení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 6 620 tis.

Kč ve prospěch kapitoly Ministerstvo financí na zabezpečení 1. fáze projektu prodeje státních dluhopisů obyvatelstvu.

8. Datum rozpočtového opatření: 10. června 2009 (ROP č. 13 v kapitole Státní dluh)

Snížení specifického dílčího ukazatele „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ o 2 800 000 tis. Kč a v důsledku toho snížení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 2 800 000 tis. Kč ve prospěch kapitoly Ministerstvo dopravy na financování národních podílů u projektů spolufinancovaných z Operačního programu Doprava (Rámcový úvěr přijatý ČR od EIB).

9. Datum rozpočtového opatření: 10. června 2009 (ROP č. 14 v kapitole Státní dluh)

Snížení specifického dílčího ukazatele „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ o 321 132 tis. Kč a v důsledku toho snížení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 321 132 tis. Kč ve prospěch kapitoly Ministerstvo dopravy na financování výstavby silničního okruhu kolem Prahy, části jihozápadní.

10. Datum rozpočtového opatření: 15. července 2009 (ROP č. 15 v kapitole Státní dluh)

Snížení specifického dílčího ukazatele „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ o 412 000 tis. Kč a v důsledku toho snížení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 412 000 tis. Kč ve prospěch kapitoly Ministerstvo zemědělství na financování Podpory prevence před povodněmi II a Podpory obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží.

11. Datum rozpočtového opatření: 26. srpna 2009 (ROP č. 17 v kapitole Státní dluh)

Snížení specifického dílčího ukazatele „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ o 870 000 tis. Kč a v důsledku toho snížení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 870 000 tis. Kč ve prospěch kapitoly Ministerstvo zemědělství na financování Podpory prevence před povodněmi II a Podpory obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží.

12. Datum rozpočtového opatření: 8. října 2009 (ROP č. 21 v kapitole Státní dluh)

Snížení specifického dílčího ukazatele „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ o 400 000 tis. Kč a v důsledku toho snížení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 400 000 tis. Kč ve prospěch kapitoly Ministerstvo zemědělství na financování Výstavby a obnovy infrastruktury vodovodů a kanalizací II.

13. Datum rozpočtového opatření: 8. října 2009 (ROP č. 22 v kapitole Státní dluh)

Snížení specifického dílčího ukazatele „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ o 2 800 000 tis. Kč a v důsledku toho snížení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 2 800 000 tis. Kč ve prospěch kapitoly Ministerstvo dopravy na

financování národních podílů u projektů spolufinancovaných z Operačního programu Doprava (Rámcový úvěr přijatý ČR od EIB).

14. Datum rozpočtového opatření: 6. listopadu 2009 (ROP č. 24 v kapitole Státní dluh)

Snížení specifického dílčího ukazatele „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ o 1 400 000 tis. Kč a v důsledku toho snížení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 1 400 000 tis. Kč ve prospěch kapitoly Ministerstvo dopravy na financování národních podílů u projektů spolufinancovaných z Operačního programu Doprava (Rámcový úvěr přijatý ČR od EIB).

15. Datum rozpočtového opatření: 13. listopadu 2009 (ROP č. 27 v kapitole Státní dluh)

Snížení specifického dílčího ukazatele „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ o 351 410 tis. Kč a v důsledku toho snížení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 351 410 tis. Kč ve prospěch kapitoly Ministerstvo zemědělství na financování Podpory prevence před povodněmi II.

16. Datum zpětného rozpočtového opatření: 19. listopadu 2009 (ROP č. 28 v kapitole Státní dluh)

Zvýšení specifického dílčího ukazatele „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ o 210 423 tis. Kč a v důsledku toho zvýšení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 210 423 tis. Kč z kapitoly Ministerstvo školství na rozvoj materiálně technické základny Masarykovy univerzity v Brně.

17. Datum rozpočtového opatření: 27. listopadu 2009 (ROP č. 29 v kapitole Státní dluh)

Snížení specifického dílčího ukazatele „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ o 786 749 tis. Kč a v důsledku toho snížení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 786 749 tis. Kč ve prospěch kapitoly Ministerstvo dopravy na financování Výstavby SO kolem hlavního města Prahy, část jihozápadní.

18. Datum zpětného rozpočtového opatření: 7. prosince 2009 (ROP č. 30 v kapitole Státní dluh)

Zvýšení specifického dílčího ukazatele „Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí“ o 619 440 tis. Kč a v důsledku toho zvýšení souhrnného ukazatele „Výdaje celkem“ rovněž o 619 440 tis. Kč z kapitoly Ministerstvo zemědělství na financování Výstavby a obnovy infrastruktury vodovodů a kanalizací, Podporu prevence před povodněmi II, Podporu obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavbu vodních nádrží a Výstavbu a obnovu infrastruktury vodovodů a kanalizací II.

Po provedení výše uvedených změn byly závazné ukazatele kapitoly následující:

Příjmy celkem	6 675 770 tis. Kč
nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace celkem	6 675 770 tis. Kč

Výdaje celkem	57 356 217 tis. Kč
úroky státního dluhu	54 810 032 tis. Kč
poplatky spojené s obsluhou státního dluhu	393 380 tis. Kč
úmor státního dluhu	9 999 tis. Kč
transfery na projekty financované z úvěrů od zahr. fin. inst.	2 142 806 tis. Kč

Financování:

Zvýšení stavu státních dluhopisů	37 680 190 tis. Kč
Zvýšení stavu přijatých dlouhodobých úvěrů	15 823 034 tis. Kč
Změna stavu na účtech státních finančních aktiv	-731 974 tis. Kč

Skutečnost dosažená v rámci ukazatele „Financování – zvýšení stavu státních dluhopisů“ v kapitole Státní dluh činila 185 844 199 tis. Kč, což znamená 493,2% rozpočtovaného objemu. Skutečnost dosažená v rámci ukazatele „Financování – zvýšení stavu přijatých dlouhodobých úvěrů“ v kapitole Státní dluh činila 11 918 452 tis. Kč, což znamená 75,3% rozpočtovaného objemu. Skutečnost dosažená v rámci ukazatele „Financování – změna stavu na účtech státních finančních aktiv“ v kapitole Státní dluh činila -5 368 283 tis. Kč, což znamená 733,4% rozpočtu po změnách.

3. ŘÍZENÍ STÁTNÍHO DLUHU

3.1. Dluhová strategie a řízení rizik

Klíčovým řídicím dokumentem pro naplňování dluhové strategie a pro realizaci politiky řízení rizik byl také v roce 2009 dokument *Strategie financování a řízení státního dluhu pro rok 2009*, schválený ministrem financí pod č.j.: 20/95845/2008-201 a zveřejněný a prezentovaný domácím a zahraničním primárním dealerům dne 1. prosince 2008 na pravidelném výročním setkání, které pořádá Odbor řízení státního dluhu a státních finančních aktiv.

V oblasti řízení refinančního rizika se podařilo zejména udržet podíl krátkodobého státního dluhu, tj. splatného do 1 roku, pod dlouhodobě cílovanou vyhlášenou limitní hodnotou 20 %, která byla poprvé historicky prolomena v prvním čtvrtletí 2006. Ke roku 2009 dosáhl tento parametr hodnoty 14,7 %, tj. zaznamenal meziroční pokles o 3,0 procentní body. Ministerstvu financí se tak podařilo udržet rizikovou strukturu státního dluhu v podobě obvyklé ve vyspělých zemích eurozóny ještě v době před samotným plánovaným přijetím eura za domácí měnu. V rámci stabilizace refinančního rizika byl také splněn vyhlášený cíl pro průměrnou splatnost státního dluhu, který byl vyhlášen pro rok 2009 jako **pásmo 5,5 až 7,0 let**, přičemž dosažená hodnota činila 6,5 let.

Odboru řízení státního dluhu a státních finančních aktiv nadále úspěšně používá bankovní integrovaný informační systém WallStreet Systems (Trema) Suite, který je hlavním prostředkem řízení operačního rizika dluhových operací a řízení portfolií státu na finančním trhu. Stejný systém používá například také Evropská investiční banka, Evropská centrální banka, řada ministerstev financí a národních dluhových úřadů a centrálních bank.

Propojení tohoto systému s obchodními terminály Reuters a s národním vypořádacím centrem cenných papírů Univyc umožňuje také aktivní působení Ministerstva financí na sekundárním trhu střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů v podobě přímých sekundárních prodejů z vlastního portfolia, zpětných odkupů a repo obchodů s těmito dluhopisy.

Hrubá výpůjční potřeba vlády a plnění strategických cílů

Zatímco plánovaná celková hrubá výpůjční potřeba vlády činila 148,4 mld. Kč, skutečná činila 279,6 mld. Kč. Tento nárůst byl důsledkem ekonomické a finanční krize a s ní spojené nutnosti financování výrazně vyššího než schváleného deficitu státního rozpočtu.

Hrubá výpůjční potřeba vlády a změna hrubého státního dluhu v roce 2009 (mld. Kč)

Příjmy státního rozpočtu	974,6
Výdaje státního rozpočtu	1 167,0
Deficit státního rozpočtu	192,4
Mimorozpočtové výdaje (prostředky na mezivládní půjčku Lotyšsku)	5,3
Čistá potřeba vlády na financování	197,7
Splátky střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů	86,5
Zpětné odkupy státních dluhopisů	13,5
Splátky neobchodovatelného státního dluhu	0,8
Hrubá potřeba vlády na financování	298,5
Zvláštní účet důchodového pojištění	2,6
Ostatní změny stavu na účtech státních finančních aktiv	2,7
Tvorba (+) /čerpání (-) rezervy financování	-24,2
Hrubá výpůjční potřeba vlády	279,6
Čistý pokles peněžních instrumentů v oběhu ¹¹	-9,8
Hrubá výpůjční potřeba vlády včetně čistého poklesu peněžních instrumentů	269,8
Celkové splátky státního dluhu	-91,0
Kurzové rozdíly a snížení hodnoty závazků vůči EBRD a IBRD	-0,4
Přírůstek hrubého státního dluhu	178,4

Poznámka: Bez revolvingu peněžních instrumentů v rámci rozpočtového roku.

Vyhodnocení struktury dluhového portfolia ve vztahu k vyhlášeným strategickým cílům a plnění ročního programu financování shrnuje následující přehled.

UKAZATEL	Vyhlášený cíl pro rok 2009	Stav k 31. 12. 2009
Zahraniční emisní činnost	Max. 50 % hrubé výpůjční potřeby	73,7 %
	0,0 až 74,2 mld. Kč	54,7 mld. Kč
Hrubá emise SDD	40,0 až 125,0 mld. Kč	203,0 mld. Kč
Čistá emise peněžních instrumentů	0,0 až 5,0 mld. Kč	9,4 mld. Kč
Půjčky od EIB	15,8 mld. Kč	11,9 mld. Kč
Krátkodobý státní dluh	20 % a méně	14,7 %
Průměrná doba do splatnosti	5,5 až 7,0 let	6,5 let
Úroková re-fixace do 1 roku	30 až 40 %	30,5 %

Poznámky: SDD – domácí korunové středně a dlouhodobé státní dluhopisy; Hrubá emise zahrnuje sekundární prodeje SDD.
Zdroj: MF ČR.

V oblasti zahraničního financování byla dne 5. května vydána čtvrtá veřejná syndikovaná zahraniční emise ve výši 1,5 mld. EUR, tj. cca 39,5 mld. Kč. Dále byla ve čtvrtém čtvrtletí ČNB provedena historicky první aukce dluhopisu s variabilním kupónem denominovaným v EUR ve výši 262,5 mil. EUR, tj. přibližně 6,7 mld. Kč. Dále byla vydána historicky první emise dluhopisů denominovaná v CHF ve výši 500 mil. CHF, tj. cca 8,5 mld. Kč. Celkem tedy činila zahraniční emisní činnost v roce 2009 54,7 mld. Kč, což je cca 73,7 % původně vyhlášené maximální zahraniční emisní činnosti uveřejněné v rámci finančního programu pro rok 2009. Z hlediska neobchodovatelného dluhu bylo za rok 2009 načerpáno 11,9 mld. Kč půjček od Evropské investiční banky, tj. cca 75,3 % tohoto typu financování schváleného zákonem o státním rozpočtu na rok 2009.

¹¹ V hodnotě bez diskontu

Vzhledem ke světové finanční krizi a tím i vyšší výpůjční potřebě vlády byly překročeny vyhlášené cíle finančního programu.

V oblasti domácí emisní činnosti došlo v roce 2009 k hrubé emisi středně a dlouhodobých dluhopisů v nominální hodnotě 203,0 mld. Kč, z toho 36,0 mld. Kč bylo prodáno na sekundárním trhu prostřednictvím obchodních systémů Odboru řízení státního dluhu. Tímto došlo k využití 162,4 % původně schváleného ročního maximálního limitu pro domácí emisní činnost. Čistá emise státních dluhopisů za rok 2009 činila 103,0 mld. Kč. Za rok 2009 činí úhrn zpětných odkupů 13,5 mld. Kč.

Celkový nárůst peněžních instrumentů v oběhu od začátku roku činí 9,4 mld. Kč.

Operace na sekundárním trhu státních dluhopisů

V první polovině roku 2007 zavedlo Ministerstvo financí prostřednictvím Odboru řízení státního dluhu nový obchodní systém Reuters Dealing 3000, standardizovaný na domácím a mezinárodním finančním trhu, a jeho integraci se systémem WallStreet Systems (Trema) Suite pro potřeby obchodování na sekundárním trhu střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů a ve druhé polovině roku 2007 na něj i aktivně vstoupilo. Tím se kvalitativně změnila pozice Ministerstva financí na poli domácího kapitálového trhu, na který nyní může kdykoliv pružně vstupovat podle potřeby a aktivně působit v pozici plnohodnotného a autonomního tržního subjektu. Doposud bylo financování vládní výpůjční potřeby odkázáno pouze na primární aukce, které jsou plánované na čtvrtletí dopředu a cena finančních prostředků získaných z primárních aukcí je závislá zejména na momentální situaci na trhu v den aukce, která nemusí být z rozpočtového hlediska vlivem řady domácích a zahraničních faktorů vždy příznivá.

Sekundární prodeje, zpětné odkupy a repo operace se střednědobými a dlouhodobými státními dluhopisy na sekundárním trhu jsou prováděny výhradně se členy skupiny primárních dealerů v souladu se *Zásadami spolupráce a hodnocení aktivity primárních dealerů českých státních dluhopisů* ze dne 15.12.2006 (č.j.: 20/109574/2006-201), které byly zveřejněny ve Finančním zpravodaji č. 11-12. Ke konci roku 2009 bylo v této skupině 12 finančních institucí. Cílem těchto operací je zejména:

- zvýšení likvidity na domácím trhu korunových státních dluhopisů,
- větší pružnost v řízení státního dluhu, zejména aktivní doladování splatnostního profilu při řízení refinančního rizika,
- větší pružnost řízení likvidity státní pokladny a snížení likviditního rizika (např. při nedostatku státních pokladničních poukázek nebo poukázek ČNB na trhu pro účely kolaterálu repo operací),
- úspora úrokových nákladů ve srovnání s prodeji pouze přes primární aukce prostřednictvím časování prodejů a nákupů za příznivé situace na kapitálovém trhu.

Zpětnými odkupy dluhopisů do vlastního portfolia se během roku 2009 podle aktuální situace na trhu a výhodnosti nákupu průběžně odkoupily dluhopisy v nominální hodnotě 13,5 mld. Kč a to zejména dluhopisy se zbytkovou dobou do splatnosti do 1 roku.

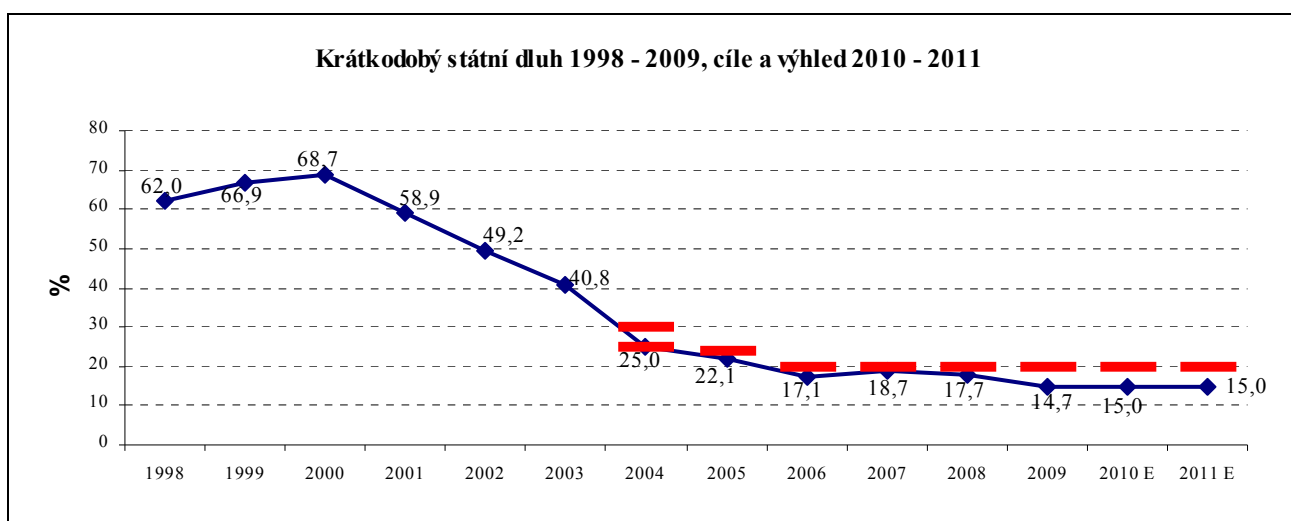
Sekundární prodeje byly prováděny ze zásoby státních dluhopisů ve vlastním portfoliu. K 31.12.2009 drželo Ministerstvo financí ve svém podrozvahovém portfoliu státní dluhopisy určené k sekundárním prodejům v nominální hodnotě 55,9 mld. Kč. Celkově v roce 2009 došlo k sekundárním prodejům v nominální hodnotě 36 mld. Kč.

Možnost pružného nákupu a prodeje státních dluhopisů zlepšuje prostřednictvím zvýšené konkurence pozici MF na trhu a umožňuje tak vyjednávat příznivější ceny s pozitivním dopadem na úrokové náklady financování výpůjční potřeby vlády. Ceny dosažené sekundárními prodeji jsou obvykle vyšší než ceny v době konání primární aukce, což generuje **cenovou úsporu** nákladů financování dosaženou aktivní účastí na sekundárním trhu. Další úspora je dosažena snížením úrokových nákladů přizpůsobením prodeje aktuální potřebě finančních prostředků, tj. **časová úspora**. Celková úroková úspora z prodeje státních dluhopisů na sekundárním trhu je tak tvořena těmito dvěma složkami.

Refinanční riziko

Refinanční riziko bylo i v roce 2009 hlavním rizikem, jehož stabilizace utvářela centrální bod pro řízení emisní činnosti a operace na sekundárním trhu. Od roku 2000 je toto riziko systematicky snižováno přepínáním ze státních pokladničních poukázek do středně- a dlouhodobých státních dluhopisů a eurobondů při financování dlouhodobého státního dluhu. Ministerstvo financí prolomilo hranici 20 %, obvyklou ve vyspělých zemích eurozóny, v prvním čtvrtletí roku 2006. Od prvního čtvrtletí roku 2006 nebyla hranice 20 % překročena v žádném následujícím čtvrtletí.

Limitní hranice 20 % se tak definitivně stala počínaje rokem 2007 fundamentálním limitem emisní činnosti Ministerstva financí a řízení finančních rizik českého dluhového portfolia, přičemž ke konci roku 2009 bylo dosaženo hodnoty 14,7 %.

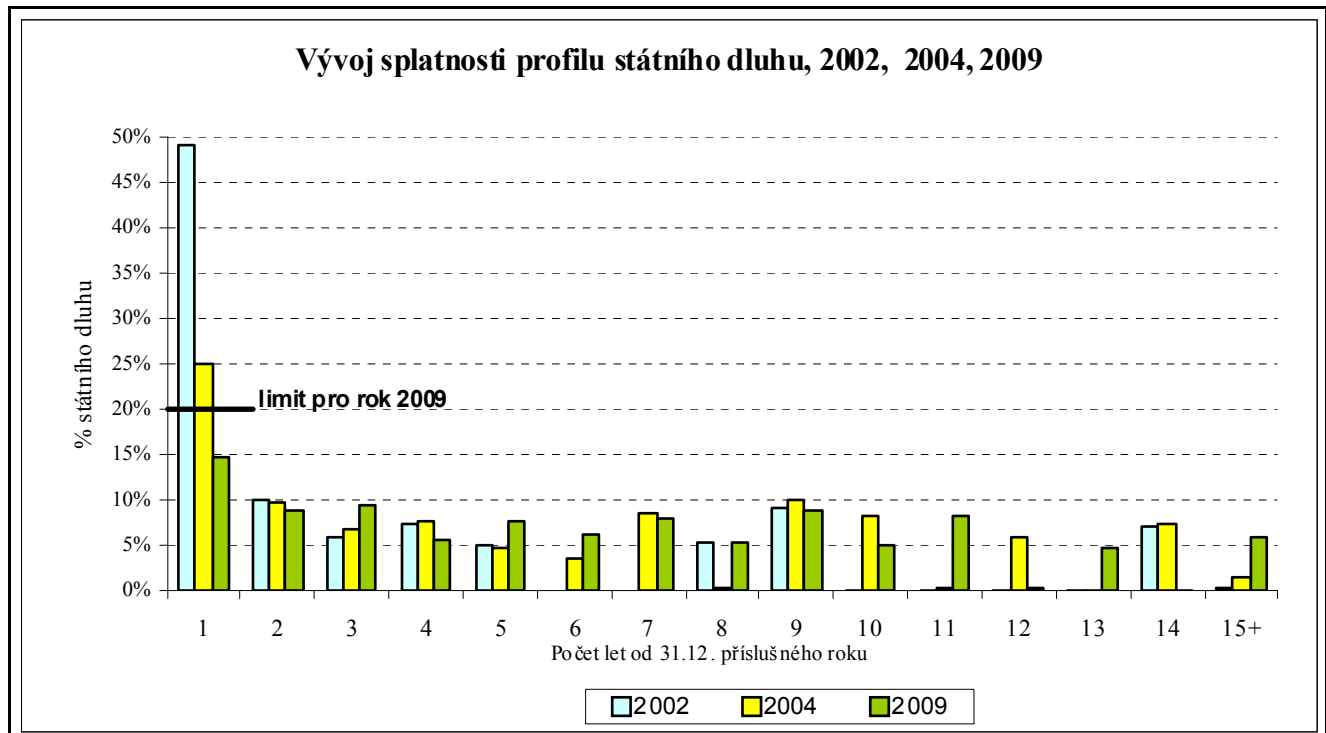

Zdroj MF ČR.

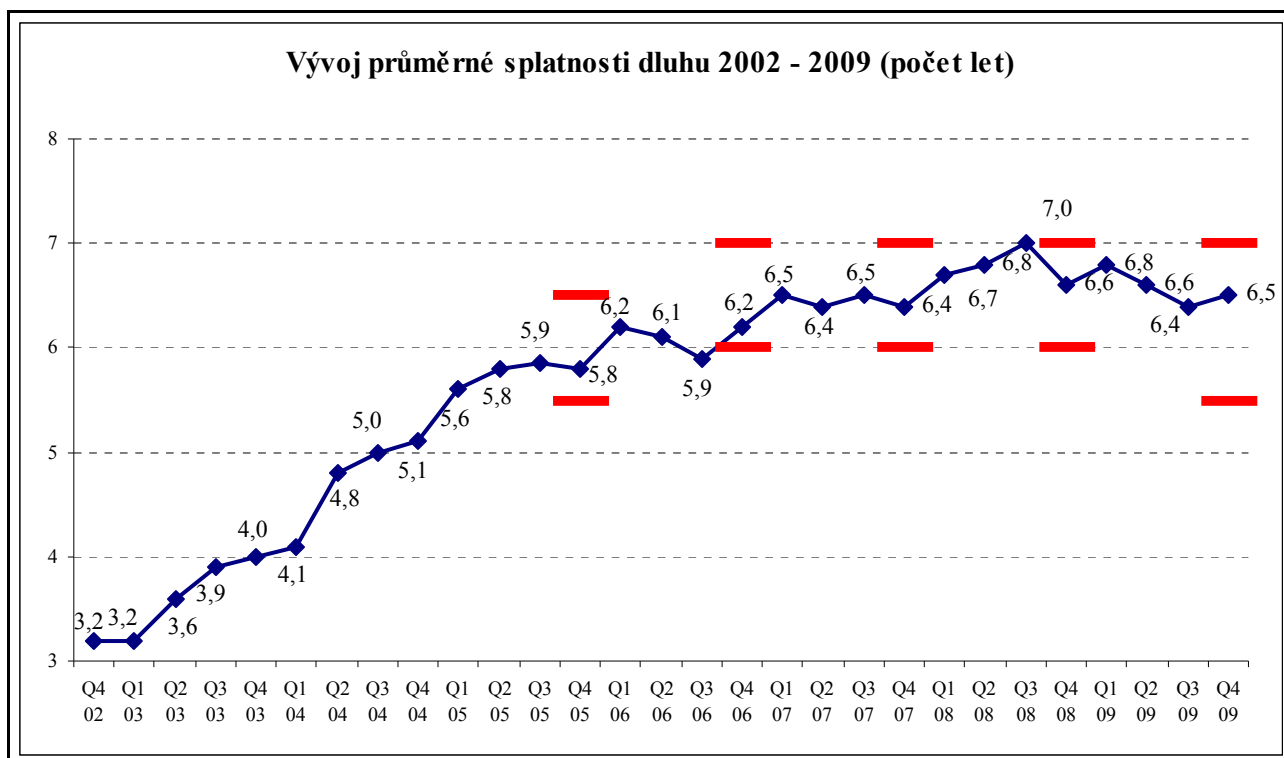
Projekce struktury dluhového portfolia ke konci roku 2010 ukazuje, že udržení limitu ukazatele krátkodobého státního dluhu splatného do 1 roku bude vyžadovat podíl SPP stejně jako v roce 2009 pod hranicí 10 % dluhového portfolia.

Dalším klíčovým sledovaným ukazatelem refinančního rizika je stabilizace profilu splácení státního dluhu. Prokazatelný pokrok v této stabilizaci oproti roku 2002 dokumentuje následující graf.

Zdroj MF ČR.

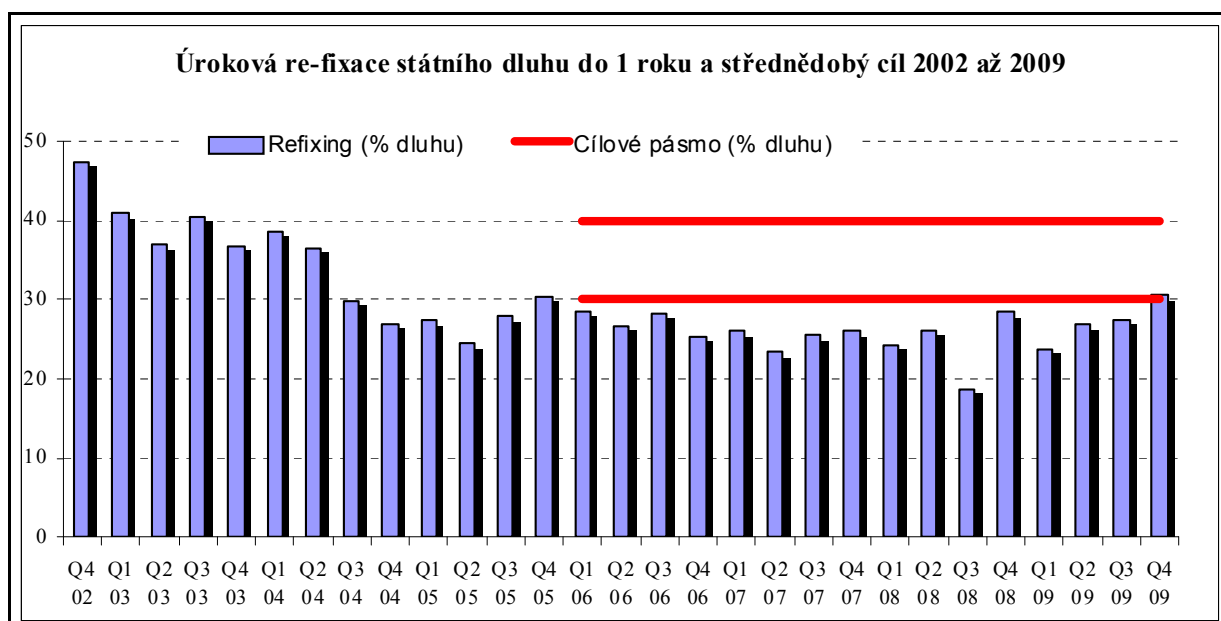
Ministerstvo financí vyhlásilo pro rok 2005 jako novinku také strategický benchmark pro průměrnou dobu do splatnosti státního dluhu. Tento ukazatel je vedle podílu krátkodobého státního dluhu dalším ukazatelem míry refinančního rizika řízení státního dluhu. Čím je jeho hodnota vyšší, tím nižšímu riziku je vystavena centrální vláda z hlediska schopnosti refinancovat v daném okamžiku své splatné závazky na finančním trhu nebo u mezinárodních institucí. Jak plyne z grafu, tento cíl se daří plnit každé čtvrtletí v období 2005 – 2009. Ke konci roku 2009 činila průměrná doba do splatnosti státního dluhu 6,5 roku. Pro 2010 ponechává Ministerstvo cílové pásmo pro průměrnou splatnost státního dluhu na 5,5 až 7,0 let. Ponechané širší pásmo s posunutou dolní hranicí dolů o 0,5 roku souvisí se zvýšenou nejistotou na finančních trzích a omezenou predikovatelností poptávky po jednotlivých splatnostech státních dluhopisů. Dosažení tohoto cíle určuje časovou a objemovou strukturu emisí státních dluhopisů na domácím a zahraničním trhu a nastavení splátkových kalendářů čerpaných půjček od EIB.

Zdroj MF ČR.

Úrokové riziko

Struktura státního dluhu z hlediska úročení dluhových instrumentů se z hlediska expozice změně úrokových sazeb do 1 roku stabilizovala od třetího čtvrtletí 2004 pod hranici 30 %, přičemž ke konci roku 2004 činila tato hodnota 27 %. Během roku 2005 došlo k plánovanému nárůstu této expozice na úroveň 30,4 %. Na základě kvantitativních analýz a simulací ve střednědobém výhledu Ministerstvo financí také vyhlásilo cíl pro expozici dluhového portfolia změně úrokových sazeb do 1 roku včetně derivátových operací, která se měla v průměru během roku 2006, 2007 a 2008 pohybovat v pásmu 30 % až 40 %. Na konci roku 2009 dosáhl podíl státního dluhu se změnou úrokové sazby do 1 roku 30,5 %. Vzhledem k tomu, že makro-finanční modelové simulace i nadále indikují ve střednědobém horizontu pozitivní trade-off ve vztahu nákladů versus rizika, Ministerstvo ponechává také pro rok 2010 v platnosti cíl pro expozici dluhového portfolia změně úrokových sazeb do 1 roku, včetně derivátových operací, v podobě pásma 30 až 40 % celkového státního dluhu. Vývoj podílu státního dluhu se změnou úrokové sazby do 1 roku v letech 2002 – 2009 zobrazuje následující graf.

Zdroj MF ČR.

Struktura státního dluhu z hlediska úročení v letech 2004 – 2009 je zobrazena v následující tabulce:

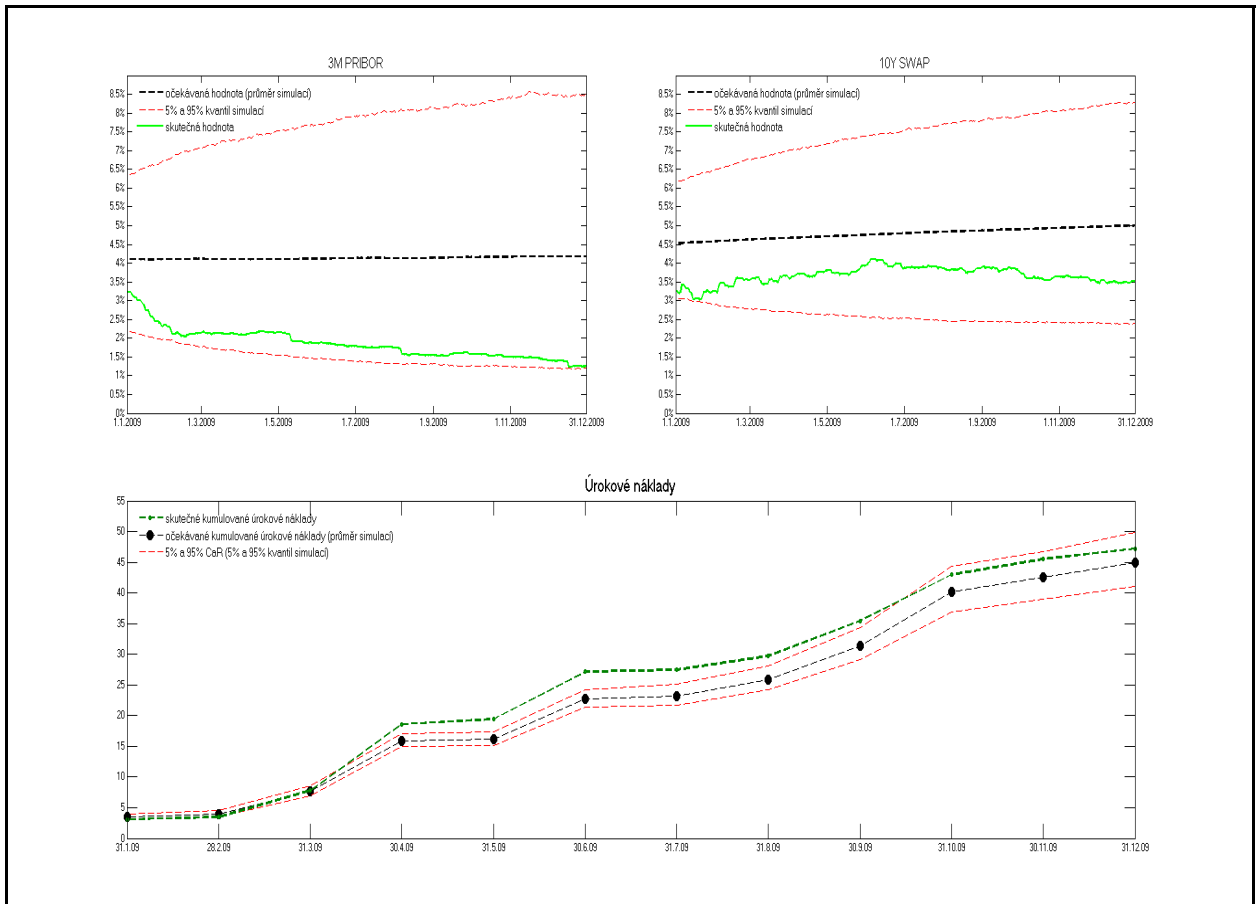
Státní dluh z hlediska úročení v letech 2004 až 2009 (stav na konci období, %)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Bezúročný dluh	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Fixně úročený dlouhodobý dluh	75,2	81,9	84,1	86,6	84,7	79,4
z toho: splatný do 1 roku	8,4	5,4	9,0	9,7	9,0	7,0
Státní pokladniční poukázky a krátkodobé půjčky	21,2	13,6	11,5	9,2	7,9	7,5
Variabilně úročený dlouhodobý dluh	3,5	4,3	4,3	4,1	7,3	13,1
Dluh s úrokovou refixací do 1 roku	28,5	30,8	25,6	26,2	28,5	30,5
Po zahrnutí efektu portfolio swapů	30,4	25,4	26,0	28,4	26,0	27,2

Cost-at-Risk státního dluhu

Model CaR (Cost-at-Risk) úrokových nákladů a jeho nejdůležitější výstup v podobě očekávaných úrokových nákladů a úrokových nákladů v riziku (95% CaR) byl v českých podmínkách poprvé představen Odborem řízení státního dluhu ve Strategii financování a řízení státního dluhu pro rok 2006. Jedná se o klíčový ukazatel řízení úrokového rizika státního rozpočtu ve střednědobém horizontu. Porovnání skutečného vývoje realizovaných úrokových nákladů státního dluhu se simulovanými hodnotami očekávaných nákladů (průměrem simulací) a úrokových nákladů v riziku CaR (95% kvantil simulací) od ledna do prosince roku 2009 stejně jako skutečný vývoj výnosové křivky společně s očekávanou hodnotou (průměr simulací) a 95% intervalem spolehlivosti (2,5% a 97,5% kvantil simulací) pro PRIBOR 3 měsíce a 10letý státní dluhopis zachycují následující grafy.

Skutečné versus očekávané kumulované úrokové náklady státního dluhu 2009 a skutečný versus simulovaný vývoj úrokových sazeb v roce 2009

Zdroj: Bloomberg L.P., vlastní výpočty.

Srovnání skutečně realizovaných úrokových nákladů státního dluhu se simulovanými hodnotami očekávaných nákladů (průměrem simulací) a úrokových nákladů v riziku CaR (95% kvantil simulací) ke konci roku 2009 ve srovnání s koncem roku 2008 zachycuje následující tabulka.

	2008	2009
Skutečné úrokové náklady (mld. Kč)	42,2	47,2
Očekávané (simulované) náklady (mld. Kč)	41,7	44,9
Cost-at-Risk 95% (mld. Kč)	50,2	49,9
Odchylka očekávání od skutečnosti (%)	-1,2	-4,9

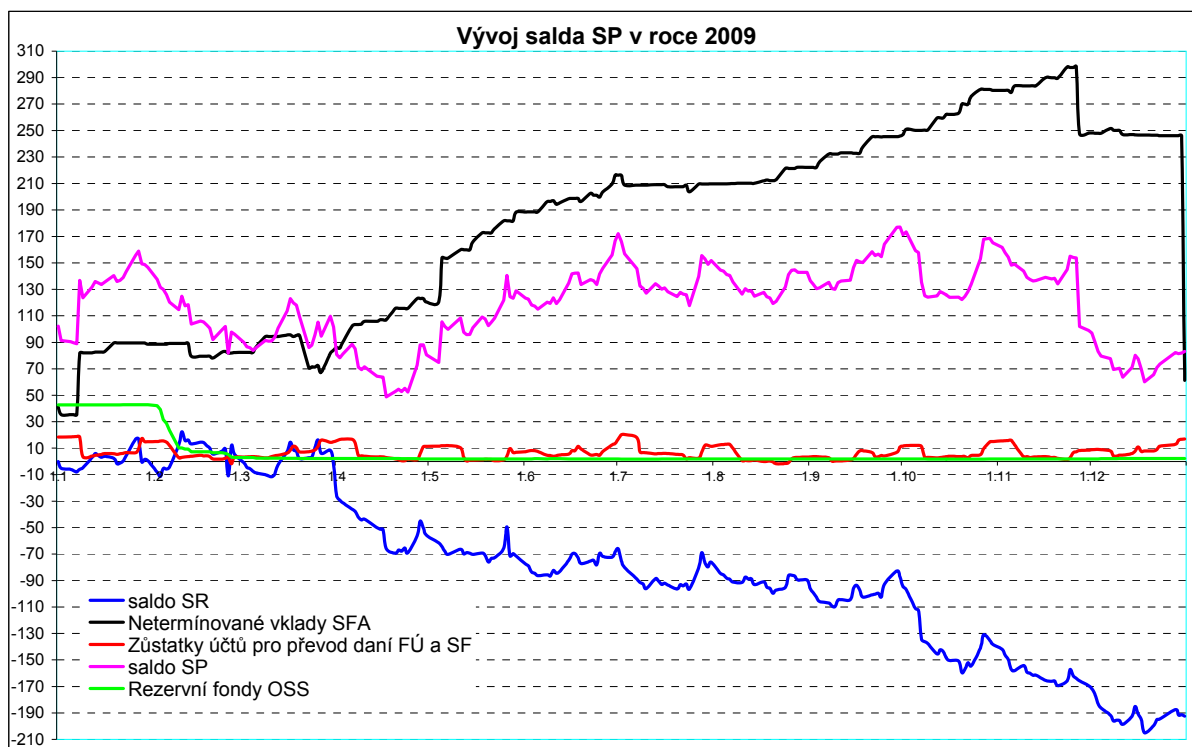
Zdroj: MF ČR.

3.2. Řízení likvidity státního rozpočtu a státní pokladny v roce 2009

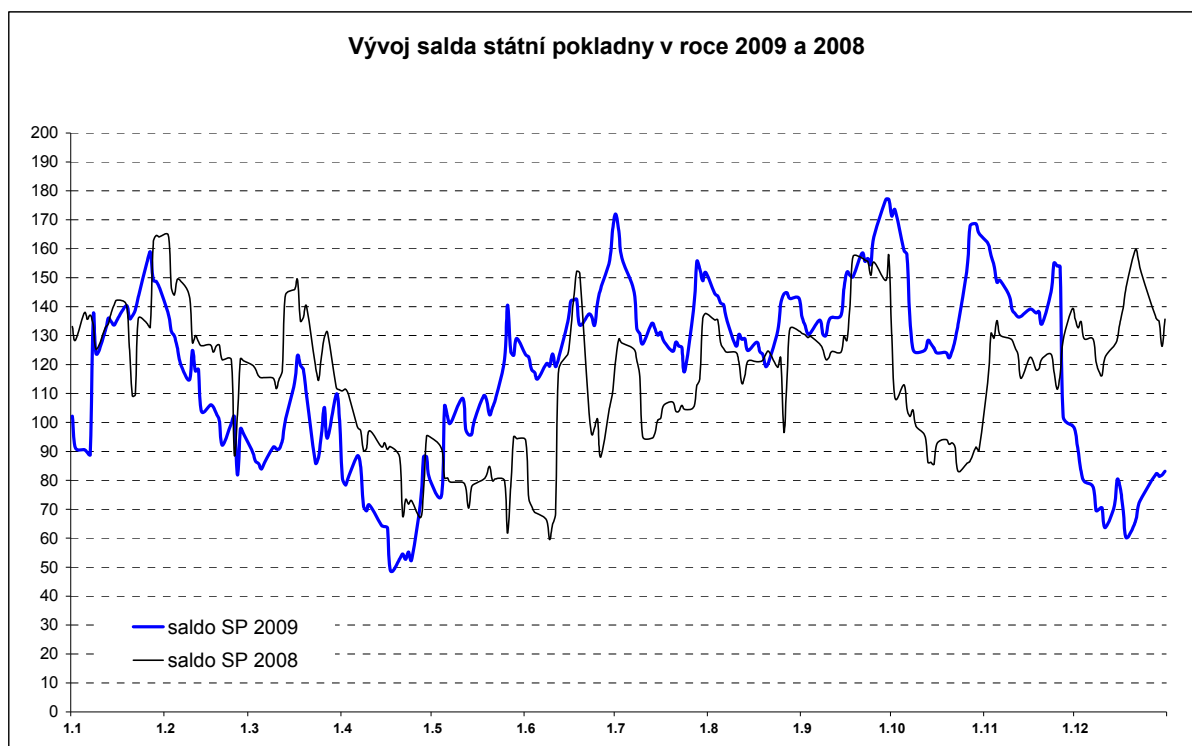
3.2.1. Likvidita státní pokladny

Vývoj salda státní pokladny byl v roce 2009 ve srovnání s rokem 2008 nejvíce ovlivněn v průběhu roku neustále se zvyšujícím schodkem státního rozpočtu a tím zvýšenou potřebou emisní činnosti na pokrytí schodku, dále převodem finančních prostředků z rezervních fondů organizačních složek státu do příjmů státního rozpočtu začátkem února. Minimální výše přebytku salda státní pokladny byla dne 6. června 2009, kdy dosáhla 48,78 mld. Kč a maximální výše přebytku salda státní pokladny byla dosažena v průběhu roku dne 30. září ve výši 177,00 mld. Kč.

Vývoj sald jednotlivých složek státní pokladny včetně salda státní pokladny v roce 2009 znázorňuje následující graf (v mld. Kč) :

Vývoj salda státní pokladny v letech 2009 a 2008 znázorňuje následující graf (v mld Kč) :

V rámci řízení likvidity Souhrnného účtu státní pokladny byly v roce 2009 provedeny krátkodobé investice s použitím zástavy poukázek ČNB v hodnotě 3 285 861 mil. Kč, splátky přitom dosáhly do konce roku 3 218 361 mil. Kč¹². Celkový výnos těchto investic činil 1 663,67 mil. Kč. K 31. 12. 2009 byly na majetkovém účtu MF evidovány poukázky ČNB v nominální hodnotě 69 815 mil. Kč.

Současně byly v roce 2009 provedeny krátkodobé investice s použitím zástavy SPP v objemu 126 114 mil. Kč a splátky přitom rovněž dosáhly objemu 120 114 mil. Kč. Celkový výnos těchto investic činil 60,37 mil. Kč. K 31. 12. 2009 byly na majetkových účtech MF evidovány poukázky SPP v nominální hodnotě 66 050 mil. Kč., z čehož poukázky SPP v nominální hodnotě 6 050 mil. Kč představovaly hodnotu zástavy aktivních operací a poukázky SPP v nominální hodnotě 60 000 mil. Kč byly emitovány do vlastního portfolia.

V rámci řízení likvidity Souhrnného účtu státní pokladny byly v roce 2009 realizovány krátkodobé investice ve formě depozitních operací v objemu 728 007 mil. Kč, splátky těchto investic pak dosáhly objemu 767 837 mil. Kč. Z důvodu krátkodobého nedostatku prostředků při řízení likvidity byly rovněž přijaty krátkodobé depozitní půjčky ve výši 358 mil. Kč, splátky těchto půjček činily rovněž 358 mil. Kč. Celkový čistý výnos depozitních operací (po zahrnutí půjček) činil 42,30 mil. Kč.

¹² U všech instrumentů se jedná o hotovostní hodnotu bez úroků.

Následující tabulka porovnává výnosy a náklady v mil. Kč dosažené při řízení likvidity v roce 2009 se stejným obdobím předchozího roku:

	mil.kč		
Řízení likvidity	2008	2009	2009/2008 (%)
Výnosy z operací s P ČNB	3 475,68	1 663,67	47,87
Úrokové výnosy/náklady na SPP	41,39	60,37	145,86
Výnosy z depozitních operací	51,62	42,30	81,94
CELKEM	3 568,69	1 766,34	49,50

Z tabulky je zřejmé, že zatímco v roce 2009 úspory převýšily náklady celkem o 1 766,34 mil. Kč, ve stejném období roku 2008 úspory převýšily náklady o 3 568,69 mil. Kč. Operacemi s přebytkem finančních zdrojů státní pokladny bylo dosaženo v roce 2009 o 1 802,35 mil. Kč nižšího výnosu než v roce 2008.

Podstatně nižší výnos z investování finančních prostředků Souhrnného účtu řízení likvidity státní pokladny v roce 2009 ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku byl způsoben nižšími úrokovými sazbami na mezibankovním trhu.

Průměrný denní zůstatek na Souhrnném účtu řízení likvidity státní pokladny v roce 2009 činil 7,25 mil. Kč, ve stejném období předchozího roku byl 9,28 mil. Kč.

3.2.2. Vývoj salda státního rozpočtu v roce 2009

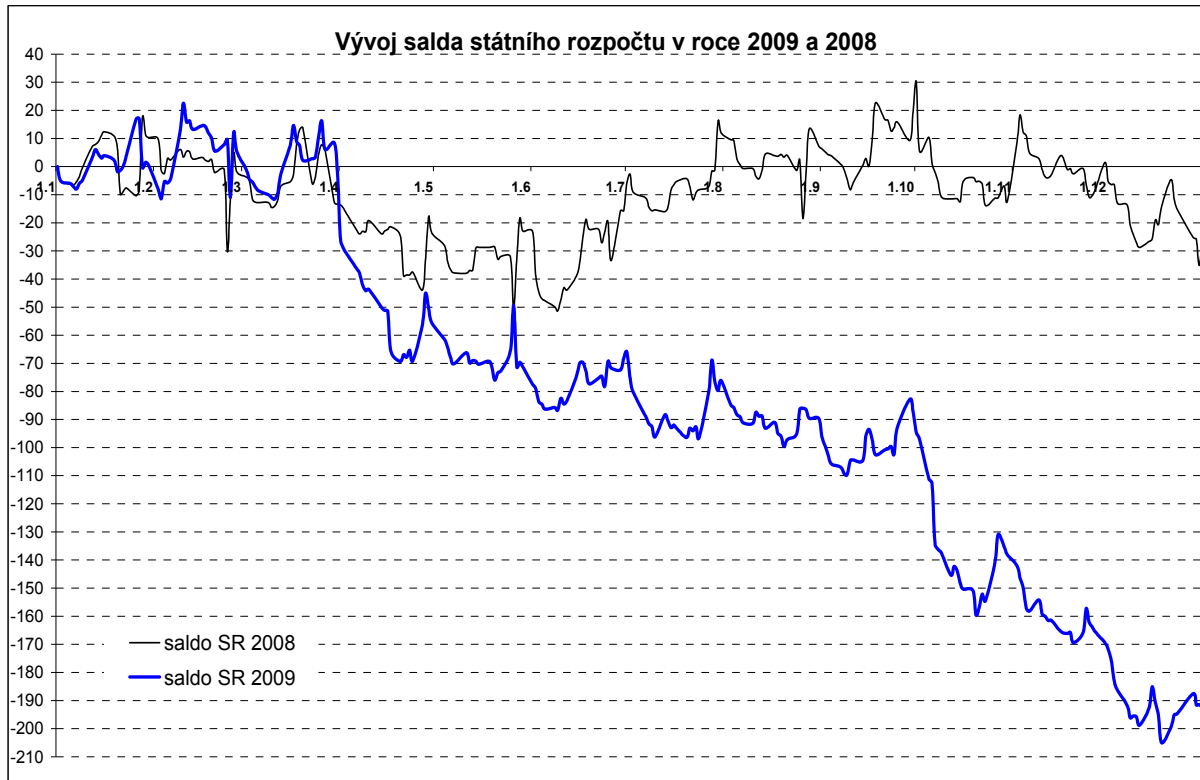
Ke schodku státního rozpočtu v roce 2009 došlo již v prvních dnech měsíce ledna stejně jako v roce 2008 v důsledku pomalejšího rozběhu rozpočtových příjmů v porovnání s čerpáním výdajů. Od 12. ledna 2009 se saldo několikrát dostalo do kladných hodnot a až do 30. března se vyvíjelo obdobně jako v roce 2008 vzhledem k převodu finančních prostředků ve výši 31,72 mld. Kč z RF OSS do příjmů státního rozpočtu. V tomto období byla maximální výše schodku státního rozpočtu zaznamenána dne 3. února ve výši -11,47 mld. Kč, maximální výše přebytku salda byla dosažena 10. února ve výši 22,53 mld. Kč. Od 31. března nastal opět deficit salda státního rozpočtu, schodek rozpočtového hospodaření se stal trvalým jevem a postupně narůstal až do 9. června, kdy deficit dosáhl -86,65 mld. Kč. Od 9. července v důsledku rychlejšího rozběhu rozpočtových příjmů v porovnání s čerpáním výdajů se deficit začal zmenšovat a v samém závěru prvního pololetí se pak, jako každoročně, projevil zvýšený výběr daně z příjmu právnických osob. Rozpočtové hospodaření za první pololetí skončilo schodkem -68,26 mld. Kč.

V druhé polovině roku 2009, na rozdíl od roku 2008, kdy se saldo státního rozpočtu dostalo několikrát do kladných hodnot a oscilovalo okolo -3,78 mld. Kč, se saldo státního rozpočtu vůbec nedostalo do přebytku a vyvíjelo se podstatně nepříznivěji. Maximální výše schodku státního rozpočtu

byla zaznamenána dne 18. prosince ve výši -204,99 mld. Kč. Rozpočtové hospodaření za rok 2009 skončilo schodkem -192,39 mld. Kč.

Výrazné odchylky byly v průběhu celého roku způsobeny především měsíční splatností daní z DPH, splatnými vrátkami DPH a čtvrtletní splatností daně z příjmu právnických osob.

Vývoj salda státního rozpočtu za rok 2009 a 2008 znázorňuje následující graf (v mld. Kč):

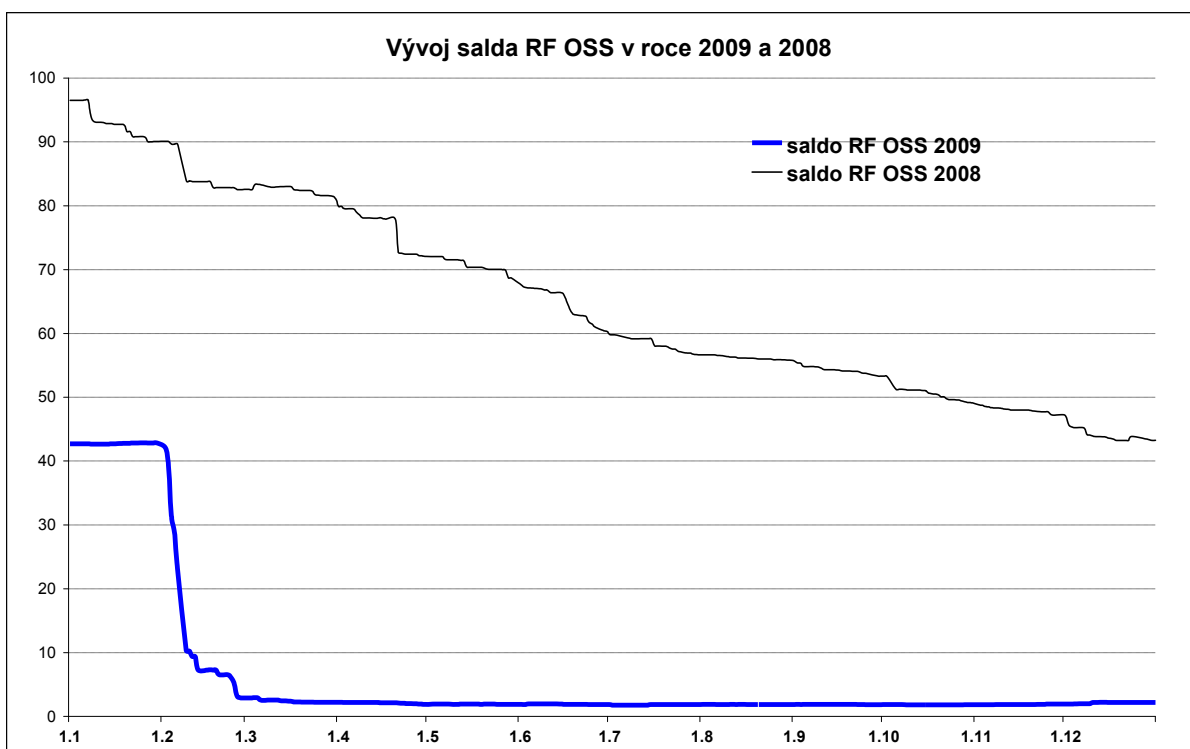

3.2.3 Vývoj salda rezervních fondů organizačních složek státu

Usnesením vlády České republiky ze dne 26. ledna 2009 č.122 byly začátkem února 2009 převedeny finanční prostředky ve výši 31,72 mld. Kč z RF OSS do příjmů státního rozpočtu. Minimální výše salda RF OSS byla zaznamenána dne 30. prosince 2009, kdy dosáhla 1,80 mld. Kč a maximální výše salda byla dne 24. ledna ve výši 42,86 mld. Kč.

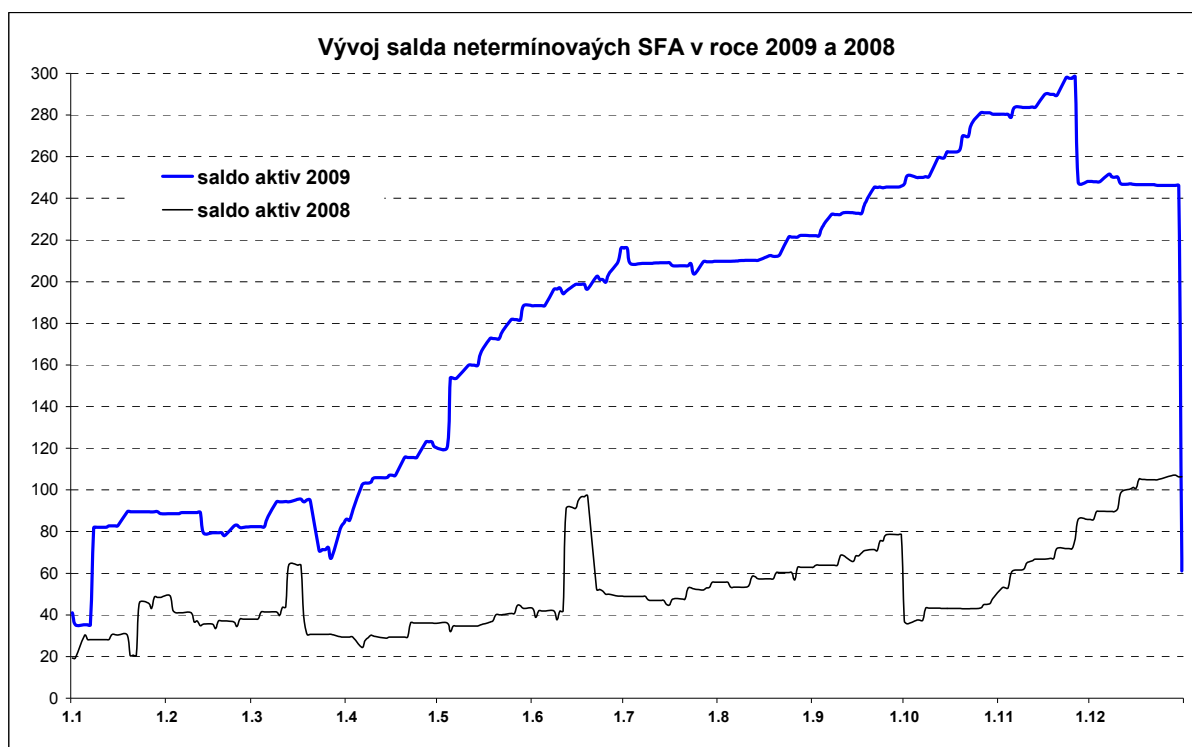
Vývoj salda rezervních fondů organizačních složek státu 2009 a 2008 znázorňuje následující graf (v mld. Kč):

3.2.4. Vývoj salda netermínovaných SFA

Salda státních finančních aktiv jsou determinována především emisní činností pro krytí schodku státního rozpočtu v daném roce, úvěry od EIB a splatností dluhopisů. Minimální výše salda státních finančních aktiv byla zaznamenána začátkem ledna roku 2009, kdy dosáhla 35,28 mld. Kč a maximální výše salda byla dne 26. listopadu ve výši 298,43 mld. Kč.

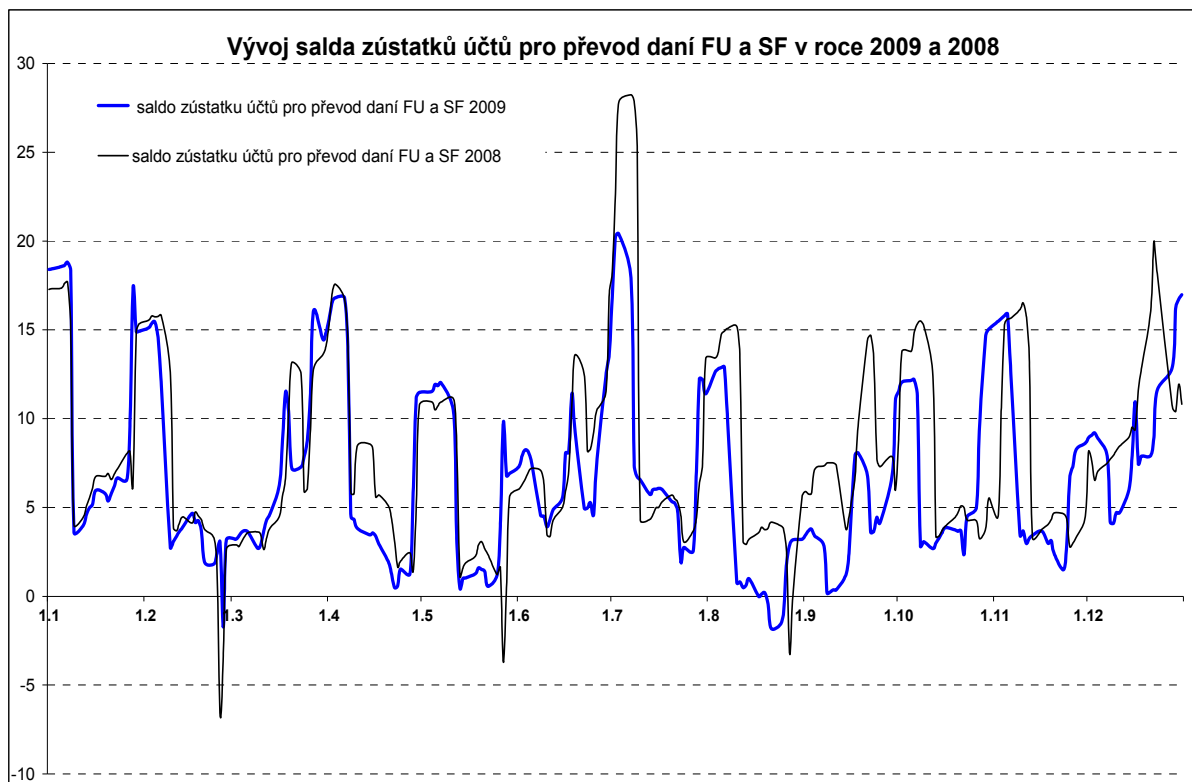
Vývoj salda rezervních fondů organizačních složek státu 2009 a 2008 znázorňuje následující graf (v mld. Kč):

3.2.5. Vývoj salda zůstatků účtů pro převod daní FU a SF

V roce 2009 a 2008 se salda zůstatků účtů pro převod daní finančním úřadům (FU) a státním fondům (SF) vyvíjela téměř shodně. Minimální výše salda byla zaznamenána dne 19. srpna 2009, kdy dosáhla – 1,79 mld. Kč a maximální výše salda byla dne 2. července ve výši 20,41 mld. Kč.

Vývoj salda zůstatků účtů pro převod daní FU a SF v roce 2009 a 2008 znázorňuje následující graf (v mld. Kč):

3.2.6. Ostatní operace řízení likvidity

V průběhu roku 2009 byly splatné investované prostředky získané z 3. emisí eurobondů na euroúčet dluhové služby ve výši 14 315 tis. eur, výnos z této investice představoval 133 tis. eur; do příjmů státního rozpočtu bylo převedeno 3 508 tis. Kč.

V průběhu roku 2009 se též uskutečnily aktivní repo a depo operace spojené se 4. emisí eurobondů v celkovém objemu 368 290 tis. eur, splátky těchto aktivních operací pak činily 268 290 tis. eur, výnos z těchto operací činil 492 tis. eur, do příjmů státního rozpočtu bylo převedeno 12 677 tis. Kč.

V průběhu roku 2009 též proběhla aktivní eurová depo operace spojená s 1. emisí eurodluhopisů ve výši 140 988 tis. eur, splátka této aktivní operace činila rovněž 140 988 tis. eur, výnos činil 20 tis. eur, do státního rozpočtu bylo převedeno 517 tis. Kč. Uskutečnily se též aktivní korunové depo operace spojené s 1. emisí eurodluhopisů ve výši 9 963 453 tis. Kč, splátky těchto aktivních operací činily rovněž 9 963 453 tis. Kč, do státního rozpočtu bylo převedeno 2 039 tis. Kč.

Tabulka 1

Vývoj státního dluhu České republiky v roce 2009

mld. Kč

N á z e v	Stav k 1.1.2009	půjčky (a)	splátky (b)	kurzové rozdíly (c)	celková změna (a - b + c)	Stav k 31.12.2009
STÁTNÍ DLUH CELKEM	999,808	380,720	202,178	-0,106	178,435	1 178,244
Vnitřní dluh	814,300	313,562	201,111	0,000	112,450	926,751
Státní pokladniční poukázky	78,749	109,628	100,193		9,435	88,184
33. emise dlouhodobých dluhopisů (2000)	21,000				0,000	21,000
34. emise dlouhodobých dluhopisů (2001)	35,000				0,000	35,000
36. emise dlouhodobých dluhopisů (2001)	50,272				0,000	50,272
40. emise dlouhodobých dluhopisů (2003)	64,964				0,000	64,964
41. emise dlouhodobých dluhopisů (2003)	47,035				0,000	47,035
42. emise střednědobých dluhopisů (2004)	48,442		48,442		-48,442	0,000
44. emise dlouhodobých dluhopisů (2005)	62,339	0,350	1,000		-0,650	61,689
45. emise střednědobých dluhopisů (2005)	56,976				0,000	56,976
46. emise dlouhodobých dluhopisů (2005)	68,048	1,000	1,000		0,000	68,048
48. emise střednědobých dluhopisů (2006)	49,571		49,571		-49,571	0,000
49. emise dlouhodobých dluhopisů (2006)	20,075				0,000	20,075
50. emise střednědobých dluhopisů (2007)	53,898	12,088			12,088	65,986
51. emise dlouhodobých dluhopisů (2007)	58,004	1,237			1,237	59,241
52. emise dlouhodobých dluhopisů (2007)	37,526	14,356			14,356	51,882
53. emise dlouhodobých dluhopisů (2007)	4,760				0,000	4,760
54. emise střednědobých dluhopisů (2008)	24,732	27,066			27,066	51,799
55. emise dlouhodobých dluhopisů (2008)	27,909	22,198			22,198	50,107
56. emise dlouhodobých dluhopisů (2009)	0,000	56,064			56,064	56,064
57. emise střednědobých dluhopisů (2009)	0,000	42,288			42,288	42,288
58. emise dlouhodobých dluhopisů (2009)	0,000	26,382			26,382	26,382
Dluhopis ČKA (2003)	5,000				0,000	5,000
Závazky z depozitních operací - ÚŘLSP	0,000	0,358	0,358		0,000	0,000
Závazky z depozitních operací - UÚ	0,000	0,548	0,548		0,000	0,000
Vnější dluh	185,508	67,158	1,067	-0,106	65,985	251,493
1. emise eurobondů (2004)	48,824				0,000	48,824
2. emise eurobondů (2005)	30,025			-0,006	-0,006	30,019
3. emise eurobondů (2008)	52,617			-0,046	-0,046	52,571
4. emise eurobondů (2009)	0,000	40,006		-0,230	39,776	39,776
1. emise jenových bondů (2006)	6,404			-0,442	-0,442	5,963
1. emise eurodluhopisů (2009)	0,000	6,682		0,265	6,947	6,947
1. emise švýcarských bondů (2009)	0,000	8,552		0,367	8,919	8,919
Půjčky od EIB	46,812	11,918	0,819		11,100	57,912
Směnky pro úhradu účasti u EBRD	0,007		0,007	0,000	-0,007	0,000
Směnky pro úhradu účasti u IBRD	0,535		0,241		-0,241	0,294
Směnky vydané MF a deponované v ČNB pro zahr.fin.instituce	0,283			-0,014	-0,014	0,269

Tabulka 2

Příjmy státního dluhu České republiky v roce 2009

tis. Kč

N á z e v	Úrok	Realizovaný kurzový zisk	Celkové příjmy
CELKEM	7 638 621,020	962 517,552	8 601 138,572
Vnitřní státní dluh	6 464 861,692	72 093,351	6 536 955,043
13. emise střednědobých dluhopisů (1997)	131,400		131,400
17. emise střednědobých dluhopisů (1997)	1 854,985		1 854,985
19. emise střednědobých dluhopisů (1997)	1 403,310		1 403,310
20. emise střednědobých dluhopisů (1997)	242,585		242,585
42. emise střednědobých dluhopisů (2004)	1 056,757		1 056,757
44. emise dlouhodobých dluhopisů (2005)	29 434,146		29 434,146
46. emise dlouhodobých dluhopisů (2005)	177 587,500		177 587,500
48. emise střednědobých dluhopisů (2006)	371,392		371,392
50. emise střednědobých dluhopisů (2007)	222 856,760		222 856,760
51. emise dlouhodobých dluhopisů (2007)	28 515,244		28 515,244
52. emise dlouhodobých dluhopisů (2007)	383 879,764		383 879,764
54. emise střednědobých dluhopisů (2008)	778 135,951		778 135,951
55. emise dlouhodobých dluhopisů (2008)	276 078,022		276 078,022
56. emise dlouhodobých dluhopisů (2009)	1 005 932,471		1 005 932,471
57. emise dlouhodobých dluhopisů (2009)	693 007,049		693 007,049
58. emise dlouhodobých dluhopisů (2009)	1 080 820,476		1 080 820,476
Příjmy z cizoměnových aktivních operací	14 574,842	72 093,351	86 668,193
Příjmy z korunových depozitních operací - UÚ	2 625,905		2 625,905
Repo obchody - zástava PČNB - ÚŘLSP	1 663 665,202		1 663 665,202
Repo obchody - zástava SPP - ÚŘLSP	60 372,473		60 372,473
Depozitní operace - ÚŘLSP	42 315,457		42 315,457
Vnější státní dluh	1 173 759,328	890 424,201	2 064 183,529
1. emise eurobondů (2004)	666 468,660		666 468,660
3. emise eurobondů (2008)	300 136,932	863 350,000	1 163 486,932
4. emise eurobondů (2009)	66 308,219		66 308,219
1. emise eurodluhopisů (2009)	89 037,805	25 490,701	114 528,506
1. emise švýcarských bondů (2009)	50 197,305		50 197,305
Směnky pro úhradu účasti u EBRD		1 583,500	1 583,500
Příjem z cizoměnové aktivní operace	1 610,407		1 610,407

Tabulka 3

Výdaje na státní dluh České republiky v roce 2009

tis. Kč

N á z e v	Úmor	Úrok	Poplatky dluhové služby	Realizované kurzové ztráty	Celkové výdaje
CELKEM	101 745 860,884	51 998 766,054	340 998,572	724 543,686	154 810 169,196
Vnitřní státní dluh	100 918 416,056	41 807 746,777	134 488,986	160 638,600	143 021 290,419
Státní pokladniční poukázky		1 720 663,610			1 720 663,610
33. emise dlouhodobých dluhopisů (2000)		1 344 000,000	182,567		1 344 182,567
34. emise dlouhodobých dluhopisů (2001)		2 432 500,000	314,791		2 432 814,791
36. emise dlouhodobých dluhopisů (2001)		3 292 840,235	190,190		3 293 030,425
40. emise dlouhodobých dluhopisů (2003)		2 403 656,530	193,219		2 403 849,749
41. emise dlouhodobých dluhopisů (2003)		2 163 630,240	268,512		2 163 898,752
42. emise střednědobých dluhopisů (2004)	48 441 710,000	1 789 267,280	241,351		50 231 218,631
44. emise dlouhodobých dluhopisů (2005)	1 000 000,000	2 382 739,778	221,842		3 382 961,620
45. emise střednědobých dluhopisů (2005)		1 452 891,570	214,080		1 453 105,650
46. emise dlouhodobých dluhopisů (2005)	1 000 000,000	2 709 482,455	399,711		3 709 882,166
47. emise střednědobých dluhopisů (2005)			22,620		22,620
48. emise střednědobých dluhopisů (2006)	49 570 850,000	1 602 033,875	253,123		51 173 136,998
49. emise dlouhodobých dluhopisů (2006)		843 136,980	610,317		843 747,297
50. emise střednědobých dluhopisů (2007)		2 570 238,614	1 944,149		2 572 182,763
51. emise dlouhodobých dluhopisů (2007)		2 326 787,300	293,719		2 327 081,019
52. emise dlouhodobých dluhopisů (2007)		4 279 752,942	11 023,899		4 290 776,841
53. emise dlouhodobých dluhopisů (2007)		230 860,000	537,619		231 397,619
54. emise střednědobých dluhopisů (2008)		1 775 300,000	4 110,784		1 779 410,784
55. emise dlouhodobých dluhopisů (2008)		3 388 638,481	14 157,623		3 402 796,104
56. emise dlouhodobých dluhopisů (2009)		2 031 390,764	33 537,737		2 064 928,501
57. emise střednědobých dluhopisů (2009)		527 578,919	10 632,990		538 211,908
58. emise dlouhodobých dluhopisů (2009)		339 189,474	24 118,755		363 308,229
Dluhopis ČKA (2003)		200 000,000	206,901		200 206,901
Závazky z korunových depozitních operací - ÚŘLSP	358 000,000	11,122			358 011,122
Závazky z korunových depozitních operací - ostatní	547 856,056	1 156,609	0,056		549 012,721
Cizoměnové aktivní operace			180,305	160 638,600	160 818,905
Ostatní			30 632,125		30 632,125
Vnější státní dluh	827 444,828	10 191 019,277	206 509,586	563 905,086	11 788 878,776
1. emise eurobondů (2004)		2 902 866,017	0,750		2 902 866,767
2. emise eurobondů (2005)		1 426 891,618	2,750		1 426 894,368
3. emise eurobondů (2008)		2 814 305,288			2 814 305,288
4. emise eurobondů (2009)		1 455 744,777	119 160,000	547 856,056	2 122 760,833
1. emise jenových bondů (2006)		185 164,687			185 164,687
1. emise eurodluhopisů (2009)			1 561,054		1 561,054
1. emise švýcarských bondů (2009)			85 515,000	16 049,030	101 564,030
Cizoměnové aktivní operace			270,031		270,031
Půjčky od EIB	818 891,954	1 406 046,891			2 224 938,845
Směnky pro úhradu účasti u EBRD	8 552,874				8 552,874

Přehled emisí SPP v roce 2009

Číslo emise	Datum emise	Datum splatnosti	Objem v mil. Kč			Životnost ve dnech	Výnos v % pa
				prodáno	do portfolia MF		
556	16.01.09	15.01.10	5 212	5 212		364	2,26
557	30.01.09	30.04.09	4 493	4 493		90	1,79
558	06.02.09	07.08.09	4 964	4 964		182	1,85
559	20.02.09	22.05.09	3 520	3 520		91	1,95
560	06.03.09	05.03.10	5 859	5 859		364	2,50
561	13.03.09	11.12.09	3 845	3 845		273	2,20
562	03.04.09	03.07.09	4 622	4 622		91	1,87
563	10.04.09	09.04.10	4 919	4 919		364	2,37
564	15.05.09	14.05.10	36 112	6 112	30 000	364	2,35
565	22.05.09	19.02.10	6 768	6 768		273	2,20
566	29.05.09	28.05.10	6 736	6 736		364	2,19
567	12.06.09	11.06.10	5 226	5 226		364	2,15
568	19.06.09	19.03.10	2 501	2 501		273	1,98
569	26.06.09	25.06.10	3 055	3 055		364	1,98
570	17.07.09	16.07.10	3 643	3 643		364	1,96
571	07.08.09	05.02.10	5 084	5 084		182	1,62
572	28.08.09	27.08.10	6 000	6 000		364	1,80
573	04.09.09	04.06.10	4 204	4 204		273	1,90
574	18.09.09	17.09.10	5 327	5 327		364	1,85
575	02.10.09	01.10.10	4 100	4 100		364	1,79
576	23.10.09	23.04.10	6 000	6 000		182	1,35
577	06.11.09	05.02.10	4 555	4 555		91	1,29
578	27.11.09	26.11.10	32 883	2 883	30 000	364	1,43

Tabulka 5

**Transfery na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí
v roce 2009 – druhové a odvětvové třídění**

Cílová kapitola, program	Druhové třídění ¹⁾	Odvětvové třídění ²⁾	Rozpočet	Změny rozpočtu	Rozpočet po změnách
C E L K E M			15 823 034	-13 680 228	2 142 806
Ministerstvo školství			426 662	-216 239	210 423
Podpora rozvoje a obnovy Masarykovy univerzity <i>v tom (položka, paragraf)</i>	635	3211	426 662 426 662	-216 239 -216 239	210 423 210 423
327 - Ministerstvo dopravy			13 546 372	-12 233 429	1 312 943
Výstavba SO kolem hlavního města Prahy, část jihozápadní <i>v tom (položka, paragraf):</i>	635	2212	3 513 485 3 513 485	-2 307 520 -2 307 520	1 205 965 1 205 965
Rámcový úvěr přijatý Českou republikou od EIB – Operační program Doprava <i>v tom (položka, paragraf):</i>	690 590	229 229	10 032 887 9 965 887 67 000	-9 925 909 -9 858 909 -67 000	106 978 106 978 0
329 - Ministerstvo zemědělství			1 850 000	-1 230 560	619 440
Podpora prevence před povodněmi II <i>v tom (položka, paragraf):</i>	612 631	374 374	600 000 120 000 480 000	-582 221 -120 000 -462 221	17 779 0 17 779
Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží <i>v tom (položka, paragraf):</i>	631 521	234 234	400 000 100 000 300 000	-186 634 -46 634 -140 000	213 366 53 366 160 000
Výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací <i>v tom (položka, paragraf):</i>	631 6341 631 6341	231 231 232 232	700 000 31 500 283 500 38 500 346 500	-445 322 -31 500 -237 089 -38 500 -138 233	254 678 0 46 411 0 208 267
Výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací II <i>v tom (položka, paragraf):</i>	631 6341 631 6341	231 231 232 232	150 000 6 750 60 750 8 250 74 250	-16 383 -6 750 -8 574 -8 250 7 191	133 617 0 52 176 0 81 441

Pozn. 1) Podskupení položek (položky):

521 – Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům
590 – Ostatní neinvestiční výdaje
612 – Pořízení dlouhodobého hmotného majetku
631 – Investiční transfery podnikatelským subjektům
6341 – Investiční dotace obcím
635 – Investiční transfery příspěvkovým organizacím
690 – Ostatní kapitálové výdaje

Pozn. 2) Pododdíly (paragrafy):

221 – Pozemní komunikace
229 – Ostatní činnost a nespécifikované výdaje v dopravě
231 – Pitná voda
232 – Odvádění a čištění odpadních vod
234 – Voda v zemědělské krajině
3211 – Činnost vysokých škol
374 – Ochrana přírody a krajiny

Pozn. 3) Včetně vlivu vnitřních rozpočtových opatření. Jde o celkový pohled z hlediska kapitoly 396 – Státní dluh, který nerozlišuje, zda prostředky rozpočtované pro určitý rezort byly pomocí rozpočtových opatření přesunuty do tohoto rezortu či přesun prostředků proběhl v rámci jednotlivých výdajových okruhů uvnitř kapitoly Státní dluh, tj. v rámci této kapitoly došlo k navýšení prostředků rozpočtovaných pro jeden rezort a snížení pro rezort druhý.